



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Cultu Sacrosancti Cordis Dei Ac Domini Nostri Jesu Christi

Galliffet, Joseph de

Romae, M.DCCXXVI.

Liber II. De Excellentia Cultus Cordis Jesu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45817)



F. Dandré inv.

Jotus Maerij sculp.

LIBER SECUNDUS

De excellentia cultus Cordis Dei JESU.



Xcellentia cujuslibet religionis officii, ex quatuor hisce capitibus omnino metienda est. Primum, ex re quæ colenda proponitur. Secundum, ex ratione colendi, seu ex fine propter quem cultus adhibetur. Tertium, ex actionibus, quæ cultum in actu constituunt. Quartum denique, ex fructu qui ex ejusmodi cultu paritur.

Quatuor hæc, quo nobiliora & excellentiora esse contigerit, eo quoque nobilius excellentiusve officium esse necesse est. In cultu autem sacrosancti Cordis Dei

G Jesu,

Jesu, seu rem consideres quæ colenda proponitur; seu finem, propter quem cultus est institutus; seu actiones, ac virtutum exercitia, quæ complectitur; seu denique fructum quem parit; audacter pronuncio, nihil in Ecclesia nobilius, nihil excellentius, nihil præstantius, nihil sanctius reperies. Et hoc quidem explicare, ac demonstrare in hoc opusculi libro, aggredior: speroque me ita effecturum, ut nihil a me, per exaggerationem esse dictum, æqui rerum æstimatores, judicaturi sint.

CAPUT I.

De excellentia rei, quæ colenda proponitur.

REs, quæ in hoc religionis officio colenda proponitur, ipsum est cor Jesu, ut superiori libro stabilivimus. Hujus porro cordis quanta sit nobilitas, & excellentia, toto hoc capite prosequemur: sed ante omnia hanc observationem præmittendam duximus de excellentia carnis Christi, utpote quæ ad finem nostrum mirifice conducere visa est.

Nemo est qui dubitet, sanctissimam Christi Jesu carnem dignissimam esse, cui peculiaris honor a fidelibus adhibeatur: tum ob illius intimam cum verbi divini persona conjunctionem; tum ob immensam coelestium gratiarum copiam in ipsam cumulatissime congestam; tum ob ea, quæ ad Dei gloriam, seu agendo, seu patiendo, mirabiliter contulit; atque in primis propter acerba omnia, quæ passionis tempore, ceu victima divi-

næ

næ justitiæ, pro hominum salute ac peccati expiatione perpeffa est; denique ob fingularem illam ac plane divinam prærogativam, ad quam ab omnipotentia divina eveffa est, ut animarum nostrarum cibus, vitæque spiritalis & æternæ alimentum fieret; fimulque gratiam sanctificantem, qua nihil in rebus creatis excellentius fit, in sacramenti susceptione produceret. Hæc enim omnia Christus carni suæ, expressis ac indubitatis verbis attribuit. *Panis quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem habet vitam æternam. Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet & ego in illo. Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.*

Ex his omnibus ac fingulis capitibus manifestum plane fit, carnem illam divinissimam, suprema Angelorum & hominum adoratione, infinitoque amore esse dignissimam. Et vero certis illis, solidisque rationibus adducta est Ecclesia, Spiritu Sancto quo semper regitur docente & impellente, ut festum solemne institueret, sacrosanctæ carni colendæ destinatum: quod quidem festum, nomine *Corporis Christi* insigniri voluit, ut ex ipsa appellatione, solemnitatis finis ac scopus agnosceretur: certum quippe est (quanquam id fortasse aliqui non satis advertant) verum ac proprium hujus festivitatis objectum, ipsam esse Christi carnem, Ecclesia aperte profitente, se sacra mysteria *Corporis*

& *Sanguinis* Christi sacro illo die venerari; ipsaque divini officii ratio ejusdem solemnitatis propria, id ipsum quodammodo clamat; ut attendenti perspicuum erit: itaque non animam Christi, non divinitatem, non personam, hocce festum *Corporis Christi* proprie respicit (quanquam & hæc quidem indirecte, & ut ajunt concomitanter) sed ipsum ipsum corpus & sanguinem, ipsam ipsam carnem directe, proxime, & immediate attingit. Scilicet æquissimus remunerator Deus, voluit carni amantissimi Salvatoris, tam acerba, tamque indigna pro sua gloria hominumque salute passæ, honores solemnnes tota Ecclesia conciliare; quo labores, probra, ignominia, dolores ab ea suscepta & tolerata, publica illa ac solemnissima totius Ecclesiae veneratione, compensarentur ac quodammodo abolerentur.

*Bourdaloue
serm. in so-
lemnit. Corp.
Christi.*

Hæc porro observatio ab aliis antea facta, recens a doctissimo totaque Europa celeberrimo verbi Dei præcone, mirifice adhibita est in sermone habito in solemnitate corporis Christi, qui cum aliis editus est; in quo videlicet dedita opera panegiricum carnis Christi instituit; mira que suo more differit, tum de dignitate sacratissimæ carnis; tum de veneratione eidem adhibenda; tum de fine ab Ecclesia in hac celebritate intento, qui alius sane non est, quam quem modo diximus; tum denique de ratione qua Caro illa divinissima coli a fidelibus debet.

His notatis jam ad Cor Jesu veniamus. Nihil vereor affirmare, id omne quod in carne seu corpore Christi idoneum esse potest ad populorum devotionem allien-

cien-

ciendam, fovendamque, adeo perfecte ac cumulate in Corde illius collectum reperiri; ut mirum prorsus videri debeat, negari a quoquam potuisse, hos honores cordi divinissimo esse concedendos, quos sacro ejusdem corpori deferendos, tota Ecclesia prædicat. Ut autem in re per se clarissima rationibus etiam agamus: notandum, Cor Jesu duobus omnino modis considerari posse. Primum, in se ipso, juxta excellentiam sibi propriam. Deinde comparate ad homines, quibus colendum proponitur.

De excellentia Cordis JESU in se spectati.

Excellentia Cordis Jesu in se spectati, ex sequentibus maxime titulis ducitur: quæ si non cursim, ac præcipitanter legantur, sed attente & studiose perpendantur, divino præsertim requisito lumine; quæ fit singulorum vis ad persuadendum quod intendimus, aspirante gratia sentietur.

I.

Primo igitur excellentia Cordis Jesu ducitur ex proprietatibus cordi naturaliter insitis. Scilicet pars est præcipua ac nobilissima corporis Christi, juxta Philosophorum omnium de cordis humani natura differentium sententiam. Quum autem in rebus corporeis omnino nihil sit corpore Christi excellentius aut divinius, liquet quid de cordis illius excellentia censendum sit. Deinde juxta eorundem Philosophorum doctrinam, cor huma-

num principium est vitæ naturalis cuiusque hominis: atque ita Cor Jesu principium est vitæ naturalis hominis Dei. Quæ quum infiniti pretii sit, consequens est, ut infiniti quoque pretii cor ipsum habeatur. Denique hoc habet peculiare ac proprium cor nostrum, ut in eo, ceu receptaculo, sanguis contineatur, formetur, perficiatur: igitur ex valore ac dignitate divinissimi Sanguinis Christi, qui redemptionis nostræ pretium fuit, ipsius quoque Cordis pretium, ac dignitas æstimari certo potest; nec absimilis honor, ac reverentia utrique debetur.

II.

Secundo ducitur ex conjunctione cum anima inter omnes excellentissima, cujus omnium affectionum (eo sensu & modo quo explicatum est) Cor Jesu organum est, atque instrumentum nobilissimum. Conjunctiono autem illa cordis cum anima hoc habet peculiare, ut ipsi cordi tantum ferme dignitatis & excellentiæ tribuat quantum ipsi animæ inest; ut patet in cordibus virorum illustrium, quibus honores deferri solent post mortem, excellentiæ animorum quibus fuere conjuncta proportionati: quod omnium gentium usu comprobatum est. Si ergo excellentia Cordis Jesu ex ejusdem animæ excellentia mensuranda est, quanta demum censenda est?

III.

Tertio ducitur ex arctissima, & substantiali, ut ajunt, unione quam habet Cor Jesu cum persona verbi divini,

ni. Quæ ineffabilis conjunctio quum vere reapse & absolute Cor Jesu divinum efficiat, utpote vere Cor Dei: hoc ipso, cæteris omnibus rebus creatis eminere facit, cunctisque illius, vel levissimis affectionibus, commotionibus, ac ut ita dicam palpitationibus valorem infinitum conciliat. Sane quælibet res, quæ personam Jesu attingit, eo ipso dignissima veneratione redditur: nullaque pars est sacrosancti corporis quantumvis exigua, non gutta sanguinis, non levissimus capillus, quæ adoratione nostra digna non sit. Imo res per sese contemtibiles vilissimæque, solo corporis Jesu contactu honore maximo quæ censentur; ut videre est in Cruce, clavis, lancea, spinis &c. Quid igitur faciendum Cordi Jesu? quo demum honore congruo prosequi convenit? quid enim, si lancea ob idipsum dumtaxat quod Cor Jesu tetigit, ac vulneravit (ut communis est fidelium sententia) hominum, Angelorumque veneratione digna facta est; quid merebitur Cor ipsum, ex cujus solo contactu tantum excellentiæ vili ferro partum est?

IV.

Quarto ducitur excellentia Cordis Jesu ex functione omnium excellentissima, ad quam formatum destinatumque fuit; quæ alia non est, quam ut arderet indefinenter flammis amoris divini, quibus revera a primo creationis suæ momento semper mirabiliter arsit, ardebitque sine intermissione in æternum. Porro si quis æstimare novit quæ sit divini illius amoris excellentia,

næ

næ ille facillime judicabit, quæ & qualis esse debeat excellentia cordis ad hunc finem præcipue procreati, ut divinum illud amoris incendium in omnem æternitatem & pateretur, & faceret. Atque ex isto maxime titulo intelligere licebit quantopere Cor illud divinissimum Patri æterno complacitum esse debeat; quum nihil in conspectu ejus acceptius esse omnino possit amore illo unigeniti Filii sui. Et quidem singularis illa dilectio, qua Pater Æternus Cor Jesu complectitur, tam aperte ex variis revelationibus minime suspectis, & suo loco a nobis afferendis constat; ut vix vocari in dubium prudenter posse videatur. Cujus sane rei causæ, æquum est, ut a viris spiritualibus investigentur; ac fidelibus ad Sanctissimi cordis gloriam, juxta divinum beneplacitum manifestentur. Hoc vero munere dum nos præsentis opusculo fungimur, ac pro tenuitate nostra lucem aliquam veritati in umbris adhuc delitescenti afferre conamur, vehementer optamus, precamurque, ut Deus aliis famulis suis nobis aptioribus dignioribusque, lumen copiosius infundere dignetur; quo divinissimi Cordis excellentia, illorum opera, luculentius cognosci possit. Nam ex iis certe quæ jam innotuerunt, æstimari tuto potest latere in hoc sacrosancto Corde ineffabiles divitias mundo adhuc incognitas; quæ ut tandem aliquando cognoscantur, & Deo maxime gloriosum, & Ecclesiæ fructuosissimum futurum sit.

V.

Quinto ducitur excellentia Cordis Jesu ex sanctitate
ipsi

ipsi propria. Fide constat, Cor Jesu sanctum esse sanctitate verbi divini, atque adeo sanctitate infinita. Sed hæc sanctitas singulis corporis partibus communis est; hinc peculiarem ac cordis propriam attingimus. Circa quod, hæc observanda. 1o. Corpus humanum animæ cui conjunctum est sanctitati participat: inde honos Sanctorum reliquiis debitus. Quo vero anima sanctior, eo quoque sanctius ipsum corpus: quare reliquiæ sanctorum magis insignium, insigniores etiam ac pretiosiores habentur. 2o. Inter omnes corporis partes, ea quæ sanctitati magis participat ipsum est cor: unde fit ut inter cæteras corporis Sanctorum reliquias hæc pretiosissima habeatur. Ratio vero discriminis peti debet; primo quia cor, quum omnium affectionum sanctarum, quibus ipsa animæ sanctitas perficitur, cooperato suo modo fit, ac propria sedes; necesse est, ut ex illo quidem capite sanctitati magis communicet. Deinde (quod peculiari hinc animadversione dignissimum videtur) certum est excellentiora Spiritus Sancti dona, quæ Deus eximiis ac selectis famulis suis divinitus infundere solet, in cordibus eorum præcipua quadam ratione (quoad effectus sensibiles) recipi, ac contineri. Ita sane, cœlestium charismatum infusiones, gratiæque impressiones extraordinariæ, favores denique omnes peculiare, quibus Deus homines ad sublimiorem sanctimoniam evehit, aut jam evectis gratificatur, corda ipsorum præcipue afficere solere indubitatum est. Scilicet in cor dulcedo cœlestis ac suavitas instillatur: in corde dolores & angustia di-

vinitus immiffæ sentiuntur: e corde gemitus erumpunt, & fufpiria: e corde languores, & amoris divini deliquia enafcuntur: five contingat animum extraordinario illo divini amoris igne succendi, iifdem continuo flammis cor aduritur; five anima vehementiori peccatorum dolore penetretur, eodem illico doloris aculeo cor transfigitur ac laceratur; five illa cœleftibus deliciis delibuta Dei fui facris amplexibus fruatur; aut contra, ut in vita fpiritali affolet, variis anguftiis, afflictionibus, mœroribus, aliifque laboribus interioribus oppreffa probetur ac purificetur; iifdem omnibus affectionibus cor extraordinarie commovetur: adeo ut ipsis fanctis attestantibus, cuncta hæc in solo corde recipi, contineri, agi, ac perfici vividiffime fentiat. Certum rurfus eft, non aliam in corpore noftro Spiritus fancti fenfibilem fedem effe, non aliud templum quam ipfum cor: non alibi Chriftus Dominus fe præfentem fenfibiliter reddit; non aliud in membris nofttris eligere domicilium folet. Quæ omnia experientia ac teftificatione Sanctorum adeo certa funt, ut nemo fit vitæ interioris arcanis initiatus, qui de his dubitare poffit.

Jam vero, quantum his omnibus Spiritus Sancti muneribus, donis, gratiis, favoribus, infufionibus, impreffionibus, deliciis, doloribus, in cordibus Sanctorum receptis, ipfa corda fingulariter, ac miro quodam modo fanctificata maneat: eoque perfectius, quo munera illa omnia perfectiora funt, res ipfa per fe clamat, nec explicatione indiget. Ex quo demum intelli-
gere

gere licet, quid de sanctitate Cordis Jesu ceneri debeat: quum manifestum sit, quicquid in eo gratiarum genere in Sanctorum cordibus extitit, etiamsi omnia simul in unum colligantur, nihili prorsus facienda esse, si cum divitiis Cordis Jesu comparentur. O si divitiæ illæ immensæ, O si fontes illi uberrimi sanctitatis, O si harum prærogativarum pretium infinitum probe a fidelibus, affulgente divina luce, cognosci possent! Nihil certe desiderandum ultra remaneret, ad excellentiam Cordis Jesu demonstrandam, alteque in omnium animis imprimendam.

VI.

Sexto ducitur excellentia Cordis Jesu ex virtutibus, quarum principium ac sedes est; uti antea sæpe diximus: sed dictis hæc addidisse juvabit. Observandum itaque, id quod apud omnes gentes, natura ipsa docente, communiter & universe receptum est: imo quod ipso Spiritus Sancti eloquio in omnibus Scripturæ paginis confirmatum invenitur: videlicet cor humanum arctissimam habere cum animi virtutibus conjunctionem; iisque ipsis virtutibus suo modo, ac peculiari quadam ratione vere perfici, ornari, ac nobilitari; quemadmodum suo quoque modo vere ad earum productionem cooperatur, ut supra diximus. Et vero cernimus virtutes animi proprias, cujusvis demum generis illæ sint, cordi etiam ipsi vulgo tribui. Sicut enim animo adscribitur patientia, mansuetudo, humilitas, obedientia, liberalitas, celsitudo, magnificentia, magna-

nimitas; ita & cordi eadem virtutes tribuuntur. Dicitur enim, communi apud homines sermone in sacris etiam codicibus usurpato, cor patiens, cor mansuetum, cor humile, cor obediens, cor liberale, cor generosum, cor magnificum, cor magnanimum. Imo sicut animorum, ita & cordium excellentia, ex harum excellentia virtutum, æqua proportione mensuratur. Scilicet corda virorum illustrium, heroum, summorum Ducum, inclytorum Principum; sed præcipue, ut decet, Sanctorum & amicorum Dei eo studiosius commendantur ac coluntur, honorificentiusque habentur, quo personæ, dum viverent, sublimioribus instructæ fuere virtutibus. Cujus rei ratio, hæc, quam sæpe diximus, congruenter afferri posse videtur: quod scilicet affectiones animi & virtutes, in cor naturaliter ac sensibilibiter derivatæ, ita ipsum afficere solent, ut earum propria causa ac sedes esse videatur. Quare eo excellentius apud homines haberi convenit, quo virtutes ex illo fonte excellentiores prodire, hæcque sedes illustrioribus quasi ornamentis decorata fuit. O quid igitur existimandum de excellentia Cordis Jesu, omnium nempe summarum virtutum fontis: cujus comparatione quicquid magni, quicquid excellentis in cæteris cordibus reperitur, vile prorsus nulliusque pretii judicandum est! Quid enim prohi summe Deus, excellentius, nobiliter, admirabilius eo Corde, in quo nihil esse potuit, quod infinitam Dei majestatem non deceret; omniaque esse debere, quæ divinæ excellentiæ convenirent, ac congruerent! Quis æstimare queat hujus di-

vi-

vini Cordis, qualis quantusque fuerit erga Deum Patrem amor; quam incensum illius gloriæ, quamque immensum studium; quæ ejus summifio; quæ obedientia; quæ fiducia; quantus de injuriis divinæ bonitati factis dolor? Erga homines autem quæ illius misericordia; quæ patientia; quæ charitas? De virtutibus vero, quæ majorem apud homines habere admirationem solent, quales sunt fortitudo, constantia, animi celsitudo, liberalitas, magnificentia, magnanimitas; ecquis exprimere aut etiam cogitatione assequi valeat, quantæ, quamque admirabiles fuerint in Corde Jesu?

VII.

Septimo denique, quo res aliqua creata plus ad Dei gloriam conducit, eo profecto & Deo chariorem, & hominum cultu, amoreque digniorem esse necesse est. Hæc enim vera ac certa norma est, si recte judicare velimus, pretii ac meriti cujuscumque rei. Unde aperte sequitur, Cordi Jesu singularem plane, imo summum honorem inter cæteras omnes res creatas esse deferendum; quum alia nulla sit quæ ad Dei gloriam plus contulerit, adhucque conferat, æternumque collatura sit, quam Cor Jesu; ex quo nimirum tanquam ex fonte omnes Christi affectiones, quibus Deus infinite colitur, prodire.

Atque ex illis quidem omnibus considerationibus rite perpenfis evidens redditur, Cor Jesu in seipso spectatum, quod primo loco proposuimus, rem esse

supra omnem modum excellentissimam, infinitaque veneratione dignissimam. Verum hæc eadem veritas longe fiet illustrior ac evidentior, si Cor illud divinissimum considerare jam libeat comparate ad homines, quibus colendum proponitur. Quod erat secundo loco explicandum.

De Corde JESU comparate ad homines.

Enim vero quid fidelibus populis exhiberi potuit ad eorum aut venerationem excitandam, aut amorem alliciendum potentius, quam Cor divinissimum & amabilissimum Redemptoris? Quæ demum alia res, seu in Cælo, seu in terris cogitabilis est, non modo sanctior, verum etiam dulcior & amabilior: ad cujus nimirum aspectum subito in memoriam suavissime reducuntur, tum amor immensus quo amantissimus Dominus homines complexus est; tum beneficia numero ac magnitudine infinita ab eo in genus humanum profecta; tum denique labores ac dolores quos nostrum omnium causa toleravit. Hæc enim omnia in eo sacratissimo Corde non contenta solum, sed descripta quodammodo, & quasi insculpta cernuntur. Quæ dum dicimus, si quis statim non sentiat, næ ille humano sensu plane carere judicandus est. Ego sane quum mecum ipse animo reputo, quid natura ipsa in nobis efficiat, quosve animi sensus inspiret adversus earum personarum corda, quibus nos aut ardentissimus amor conjunxit; aut gratus animus arctissime devinxit. Quum
exem-

exempli causa confidero, quid sponsa carissima experiatur ac sentiat ad aspectum cordis sponsi dilectissimi, in pignus amoris ab eodem moriente relictæ ac transmissi. Quid in simili casu aulicus, aliufve subjectus ab optimo Rege beneficiis cumulatus persentiat, cui videlicet cor Regis sui ac benefactoris munificentissimi in benevolentia monimentum sibi in morte legatum recipere contingit: quo animi affectu, qua charitate, quo amore, qua veneratione, quam illustribus grati animi testificationibus charissima illa pignora admittantur: quam decenter, quam honorifice ac magnifice collocentur: quanta cura ac studio conserventur. Hæc inquam quum animo reputo, pudet profecto quum me huc adigi video, ut rationibus evincam, Cor Jesu a fidelibus venerandum & amandum esse.

Cogita igitur, quisquis hæc legis, animoque revolve, agi in præsentia de Corde Dei ac Creatoris nostri, Redemptoris nostri, Regis nostri, benefactoris nostri, amici, fratris, ac Patris nostri, sponsi denique nobilissimi ac dilectissimi animarum nostrarum; hæc inquam cogita, hæc animo revolve, teque ipsum tacitus consule, quid demum honoris, quid amoris, quid pietatis, Cordi amantissimo ac divinissimo debeatur. Cogita quid facturus esset populus Christianus, si contingeret Cor illud Sacrosanctum, a nobis tot capitibus colendum & amandum, in nostra esse potestate. Finge tantisper ejusmodi casum, nimirum quod in orbe Christiano, peculiaris quædam Ecclesia Cor divinissimum Jesu inter sacras reliquias sibi proprias

prias possideat. Proh Deus immortalis, quantus demum ille thesaurus haberetur! Quam dives ac fortunata Ecclesia illa censeretur! Qui honores deferrentur! Qua pompa, quibus gaudiis, quo Provinciarum omnium concursu ac Jubilo festivitas divinissimi Cordis ageretur; quod studium peregrinorum, quæ sollicitudo quærendi, quis ardor videndi, adorandi, osculandi! Hic vero jam mihi quærere liceat, an hoc studium, hic amor, hæc pietas, hæc officia religionis quæ Cordi Jesu mortuo, & a reliquo corpore avulso nulloque sensu prædito deberentur; negari æquum videatur eidem Cordi viventi, sentienti, amanti: scilicet conjunctio illa quam nunc habet cum reliquo corpore; vita ac sensus quibus præditum est, ejus fortasse excellentiam minuunt, minusque dignum reddunt hominum veneratione & amore. O cæcitatem humanæ mentis quæ hæc non videat! O Cordis incredibilem duritiem, quæ hæc non sentiat! O vim præjudiciorum stupendam, si in tam clara luce offusæ menti tenebræ non discutiantur.

Unum ego dumtaxat in re præsentis cuperem, quod ad omnium voluntates permovendas & ad desideratum finem perducendas sufficientissimum esset; nimirum ut fideles Cor amantissimi Redemptoris identidem contemplarentur amore ipsorum perpetuo ardens; miseris illorum toties vehementer commotum & afflictum; toties ob peccata eorum amarissime vexatum ac contritum; in quo consilia omnia ad eorum felicitatem pertinentia suscepta sunt; ex quo tanquam ex fonte bona cuncta quibus in præsentia gaudent, aut quæ

quæ in futurum expectant, prodierunt aut prodibunt. Denique (id quod præcipua hîc consideratione dignum est) tot ac tantis doloribus hominum amore oppressum, ut vere de eo affirmari possit, ipsum solum plura & acerbiora nostri causa pertulisse, quam reliquas omnes divinissimi corporis partes etiam simul sumtas. Certum quippe atque indubitatum apud omnes est, interiori Christi Salvatoris passionem, exteriori, multo fuisse acerbioram ac crudeliorem: passio autem illa interior, quanta quanta fuit, tota Cordis fuit; hanc totam, Cor præcipue, imo ut verius loquar, unice toleravit: in hoc quippe sanctissimo Corde omnes animæ dolores ceu in centrum quoddam confluxere. Ita sane est, quicquid tristitia illa *usque ad mortem*; quicquid derelictio Patris; quicquid contritio peccatorum immensa; quicquid timor, tædium, pavor; quicquid agonia sudore sanguineo mista acerbi, amari, crudelis, terribilis habuere seu in horto, seu in decursu passionis, seu demum in Cruce; quod certe omnem excedit fandi aut cogitandi facultatem, id totum calix fuit Cordis proprius: ineffabile illud dolorum pelagus totum in Cor confluxit: his fluctibus amaritudine quadam immensa infinitoque dolore Cor impletum & obrutum est. O si liceret statum illum afflictiissimi Cordis graphice describere! O quin tibi hoc ipsum liceat Angelorum fortunatissime, cui a Deo Patre concessum ac commissum est, Cor divinissimum in agonia constitutum consolari ac confortare; ut quæ tunc lugens contemplatus es, ea nunc

ad nostram totiusque Ecclesiæ disciplinam, & ad hujus Sacrosancti Cordis gloriam oculis mentis nostræ depingere possis! Quam facile cunctis de repente appareret, Cor Jesu, amoris divini severitati relictum, ad statum longe luctuosioreni fuisse redactum, quam ipsum corpus militum furori tortorumque crudelitati permissum. Et hunc quidem sacratissimi Cordis statum propheta dicitur *Psal. 21.* pridem verbis expresserat. *Factum est Cor meum tanquam cera liquefcens in medio ventris mei. Im-*
Psal. 68. *properium expectavit Cor meum & miseriam. Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit; & qui consolaretur, & non inveni.*

Hæc sunt quæ a fidelibus, ut supra dicere cœperam, attentius considerari vellem; certissime confidens, his considerationibus amorem ac pietatem adversum Cor Jesu non posse non excitari, ac vehementer accendi. Quid enim, si carnem Christi sanctissimam in passione pro nobis miserabiliter lacertam; si pedes, manusque amore nostri clavis fixa contemplari non possumus absque tenero pietatis sensu, quo permoti carnem illam innocentissimam plagis coopertam, pedes ac manus vulnerata veneramur, amamus, complectimur, osculamur; quo tandem pacto, ipsum amantissimi Salvatoris Cor, tantis immersum doloribus, ac lanceæ demum crudeli vulnere percussum & apertum, inspicere valeamus sine intima præcordiorum commotione, inflammatoque pietatis studio?

Supereft ut his omnibus considerationibus in laudem

dem Sanctissimi Cordis hæcenus adductis, hanc ultimam, viris spiritualibus magis propriam adjiciamus. Scilicet Cor Jesu vulneratum & apertum, veluti asy- lum quoddam tutissimum, animabus singulari purita- te ac charitate præditis, esse præparatum; in quod con- fugere debeant ac soleant, invitante Spiritu Sancto in Cant. c. 2. *Veni Columba mea, in foraminibus petrae, in ca- verna maceriae.* Una est enim Patrum, ac interpretum sententia, vocibus illis vulnera Christi indicari: ita ut per foramina, plagæ pedum manuumque; per ca- vernam autem ipsum latus, ac cor lancea apertum, si- gnificentur. Porro solemne esse puris ac fidelibus ani- mabus in hoc asyllum confugere, ibique quasi mansio- nem collocare, certa res est Sanctorum experientia comprobata: quorum selecta aliqua testimonia hîc adjungere placet.

S. Bernardus, de Corde Jesu vulnerato differens, pios *Tract. de Pass. c. 3.* animi sui sensus erga Cor illud divinissimum, in hunc modum expressos reliquit. Quia semel venimus ad Cor « dulcissimum Jesu, & bonum est nos hîc esse, ne sinamus « nos facile avelli ab eo. Accedamus ad te, & lætabimur « & exultabimus in te, memores Cordis tui. O quam « bonum, & quam jucundum habitare in Corde hoc. « Bonus thesaurus, bona margarita Cor tuum bone Je- « su... Quis hanc margaritam abjiciat? Quin potius « dabo omnia & comparabo illam mihi, jactans omnem « cogitatum in Cor Domini Jesu: ad hoc templum, ad « hæc Sancta Sanctorum, ad hanc arcam testamenti ado- « rabo & laudabo nomen Domini, dicens cum David: «

» inveni cor meum, ut orem Deum meum. Et ego
 » inveni cor Regis, Fratris & amici benigni Jesu, &
 » numquid non adorabo? Orabo utique, cor enim illius
 » meum est, audacter dicam: nam si caput meum Chri-
 » stus est, quomodo quod capitis mei est, non meum est?
 » Hoc igitur Corde tuo & meo, dulcissime Jesu, inven-
 » to, orabo te Deum meum: admitte tantum in sacra-
 » rio exauditionis tuæ preces meas; imo me totum trahe
 » in cor tuum. O omnium speciosissime Jesu amplius
 » lava me ab iniquitate mea, & a peccato meo munda
 » me, ut in Corde tuo omnibus diebus vitæ meæ me-
 » rear habitare. Ad hoc enim perforatum est latus tuum,
 » ut nobis patefcat introitus: ad hoc vulneratum est Cor
 » tuum, ut in illo, & in te ab omnibus perturbationi-
 » bus absoluti habitare possimus... propterea vulnera-
 » tum est, ut per vulnus visibile vulnus amoris invi-
 » sibile videamus. Quomodo hic ardor melius ostendi
 » potest, nisi quod non solum corpus, verum etiam ipsum
 » Cor lancea vulnerari permisit... Quis illud Cor tam
 » vulneratum non diligat? Quis tam amantem non re-
 » damet?

Stim. Div. amor. c. I. D. Bonaventura, agens de Christi vulneribus
 » hæc habet: O amantissima vulnera Domini nostri
 » Jesu Christi! quum in ea subintrarem, perveni ad inti-
 » ma viscera charitatis suæ, ibi inhabito... ibi tanta
 » abundo dulcedine, ut tibi non valeam enarrare. O cæ-
 » citas filiorum Adæ, qui per hæc vulnera in Christo ne-
 » sciunt introire! Beatitudo Angelorum patet, & cir-
 » cumstans paries ejus confractus est, & vos introire negli-

gligitis. Crede mihi, o homo, quia si in Jesum per hæc «
 angusta foramina introire volueris, non solum anima, «
 sed etiam corpus tuum quietem ac dulcedinem mira- «
 bilem inueniet... & si ita accidit de corpore, quanta «
 putas animam frui dulcedine, quæ per illa foramina «
 conjungitur Cordi Christi: certe exprimere nequeo: «
 sed experire. Ecce aperta est apotheca omnibus aroma- «
 tibus plena... ecce aperta est janua Paradisi, & per «
 lanceam militis gladius versatilis amotus est: ecce aper- «
 tus est thesaurus sapientiæ, & charitatis æternæ: intra «
 ergo per vulnerum aperturam. O quam beata lancea «
 & beati clavi qui apertionem hujusmodi facere merue- «
 runt. O si fuisset loco illius lanceæ, exire de Christi «
 latere noluissem, sed dixissem: hæc requies mea in sæ- «
 culum sæculi, hîc habitabo quoniam elegi eam. O ani- «
 ma ecce sponsus tuus dulcissimus præ nimio amore «
 aperuit tibi latus, ut tibi tribuat Cor suum. «

Illuc quoque spectabat Augustinus in manuali cap.
 23. Longinus, inquit, aperuit mihi latus Christi lan- «
 cea, & ego intravi, & ibi requiesco securus. Quæ «
 Augustini verba Doctissimus Suarez referens, agens
 de vulnere lateris Christi, hæc habet. *Christus vul-* In 3. part.
T. 2. disp.
41. sect. 1.
nerari voluit in ea parte Corporis, qua ejus Cor ho-
minibus quasi patere posset; ut intelligerent sibi aper-
tum ostium, per quod in Cor Christi ingredi, illicque
possent requiescere.

Idem experiebatur S. Laur. Justin. tract. de casto
 connub. c. 8. Ostia hæc intuemini: lateris, manuum- «
 que, pedumque fixuras videte Redemptoris: apertæ «

I 3 sunt,

» sunt, introire ne timeatis: intus est latitudo immen-
 » sa, deliciae inestimabiles, & odorama, per quae
 » interiores animae sensus reparantur, & pacatissima
 » quies.

Idem testatur S. Thomas de Villanova, concione
 » 2. in Asc. Dom. Turtur ipsa est casta & gemebunda
 » Ecclesia, sponsi sui solatio viduata; cui in hac viduita-
 » te gemitus continuus pro cantu est... nidus turtu-
 » ris pectus est dilecti sui, in quo per lateris aperturam
 » subintrans, secura nidificat.

Idem & Guericus Abbas, sermon. 4. in Do-
 » min. Palm. Benedictus, qui ut nidificare possem in
 » foraminibus petrae, latus perforari sibi tulit; & se mihi
 » totum aperuit, ut ingrediar in locum tabernaculi admi-
 » rabilis... tuta habitatio, fratres mei, turrisque forti-
 » tudinis a facie inimici: ingredi in petram, o
 » homo; & abscondere in fossa humo... in fossa latere
 » te ipsum reconde. Vulnus enim in latere Christi,
 » quid, nisi ostium in latere arcae, salvandis a facie di-
 » luvii... ideo latus suum aperuit ut spiritus Cordis qua-
 » si patenti & libero meatu aspiret: ibi tuto latebis... ibi
 » deliciis affluas.

Verum has affectiones erga Cor Jesu, animique
 delicias ex illo divinissimo fonte prodeuntes, nemo
 suavius degustavit, aut mirabilius expertus est, quam
 selectae quaedam Virgines a Christo Domino praecipuo
 amore dilectae, & ab ipso coelesti sponso Cordis sui di-
 vitias edoctae; quarum aliqua testimonia hic apponere
 operae pretium visum est. Eminent inter caeteras S.

Ger-

Gertrudis, ex cujus vitæ actis, ac revelationibus perspicuum fit vix aliam in Ecclesia Virginem reperiri, in quam tot tamque admirabiles gratias ac favores Deus contulerit: hæc igitur divinitus inspirata ardentissimo semper erga Cor Jesu accensa studio fuit; atque ex illo sacratissimo fonte infinita gratiæ dona, cœlestesque delicias perenni fluxu in se emanasse testatum posteris scripto reliquit. Insignis est in primis ille locus libri 2. cap. 23. (qui liber ab ipsamet virgine conscriptus est) ubi post enumerata multa atque mira beneficia, sibi ab infinita Dei liberalitate concessa, gratiasque agens pro singulis; de beneficiis e Corde Jesu in se profectis subjungit in hæc verba, quæ uti jacent in libro insinuat: refero. Præter hæc omnia, addidisti etiam mihi inæstimabilem amicitiae familiaritatem impendere, nobilissimam illam Deitatis arcam, scilicet deificatum Cor tuum diversis modis mihi præbendo in copiam omnium delectationum mearum: nunc illud mihi gratis donando, nunc ad majus mutuae familiaritatis indicium illud cum meo commutando: cum quo Corde, tam occulta secretorum judiciorum simul & deliciarum tuarum mihi manifestasti; ac tam amicissimis blanditiis, animam meam multoties liquefecisti; ut si abyssalem superfluentiam dignationis tuæ ignorarem, mirarer si intelligerem, te, vel Matri tuæ benignissimæ tecum in Cœlo regnanti, tales blanditias, tam dignantissimo affectu exhibuisse. Eodem lib. 2. c. 21. hæc refert. Super hæc omnia adjecit inæstimabilis virtus charitatis tuæ, Deus meus, hæc dona
su-

» supra dicta tali pacto dignantissime obfirmare. Nam
 » quum die quadam ea beneficia mente revolverem, &
 » usque ad illam præsumtionem ducta fuisset, quod
 » causerer te mihi ea beneficia more pollicitantium
 » manu ad manum non firmasse; tua tractabilissima sua-
 » vitas his querelis se benignissime satisfacturum pro-
 » misit, dicens: ne hoc causeris, accede & suscipe pacti
 » mei firmamentum. Et statim parvitas mea conspexit
 » te, quasi utrisque manibus mihi pandere arcam illam
 » divinæ fidelitatis, atque infallibilis veritatis, scilicet
 » deificatum Cor tuum; & jubentem me perverfam mo-
 » re judaico signa quærentem, dexteram meam exten-
 » dere, & in sacratissimum Cor tuum mihi patefactum
 » immittere: & manu mea sic in Cor tuum inclusa
 » dixisti: ecce dona tibi collata me tibi illibata servatu-
 » rum promitto.

In revelationibus Beatæ Mechtildis (de qua Cani-
 fius noster ita loquitur: Virgo divino spiritu illustrata,
 & in sacris revelationibus probe sancteque versata: tam
 sancta & sapiens, ut electum Dei organum præclaris
 divinisque dotibus ornatum, quum viveret, merito
 haberetur; multaque miranda per illam suam sponsam
 Christus & docuerit & ostenderit) Hæc commemo-
 rantur. Respondit Dominus do tibi Cor meum in pi-
 gnus... do etiam tibi Cor meum in domum refugii...
 hoc donum unum erat ex præcipuis donorum Dei... cœ-
 pitque ex tunc mira devotione circa divinum Cor Do-
 mini Jesu affici; & fere quotiescumque illi Dominus
 apparebat, aliquod speciale donum a Corde ejus accipie-
 bat

*De gratia
 spirituali
 seu revelat.
 B. Mecht. l.
 1, c. 28. ed.
 Venet. ann.
 1558.*

bat : sicut patet in multis locis libri hujus . Sæpe etiam ipsa simpliciter ita dicere solebat : si omnia scribi deberent , quæ a benignissimo Dei corde mihi collata sunt bona , matutinalis libri quantitatem excederent .

Alia bene multa de Sacrosancto Corde Jesu passim in dictis revelationibus tam S. Gertrudis , quam S. Mechtildis reperiuntur ; quæ consulto prætermittimus , tum ut brevitati consulamus : tum quia cœlestes ejusmodi favores , inexpertæ multitudini concedere fortasse minus expediat .

CAPUT II.

Satisfit objectionibus .

QUum ex hætenus dictis , & ex iis maxime , quæ capite superiori explicata sunt , erui potissimum debeant responsiones ad argumenta contra cultum Cordis Jesu jactari solita ; operæ pretium videtur , dum ea quæ dicta sunt ex recenti lectione adhuc memoriæ hærent , has objectiones dissolvere . Neque enim alius in hoc opusculo locus opportunior occurret , huic muneri faciendi satis . Age igitur oppugnantium rationes excutiamus , earumdemque inanitatem , divino aspirante lumine , ostendamus .

O B J E C T I O I.

Ajebant primo , Cor Jesu rem esse prorsus materialem,

K lem,

lem, adeoque parum idoneam ad solidam fidelium pietatem fovendam, quæ quum esse debeat maxime spiritualis, objecto (hoc scholæ verbo uti liceat) a materia magis discreto indigere videtur.

Verum si huic argumento vis aliqua contra cultum Cordis Jesu insit, illo eodem certe æque impetuntur innumera pietatis officia jam in universa Ecclesia receptissima; quorum nimirum objecta nihilo sunt minus materialia, quam Cor Jesu. Impetitur cultus Corporis & Sanguinis Christi; impetitur cultus plagarum; cultus Crucis; cultus SS. Sudarii; cultus coronæ spinæ; aliarumque sexcentarum ejusmodi rerum, quæ licet corporeæ ac materiales sint, universæ tamen, Ecclesiæ dignæ visæ sunt quæ non modo fidelium pietati colendæ proponerentur; verum etiam ut de earum singulis festi dies solemnibus pompa agerentur. Quæ sane quum ego sæpius considerarem, mirari non desinebam adversariorum attentionem nullam; quid enim, aiebam, vident ipsi celebrari festum Crucis, festum sacratissimæ Sindonis, festum lanceæ, festum spinæ coronæ cum officio & Missa propriis, ab Ecclesia Rom. probatis: imo unius etiam clavi quo sacrum corpus fixum, unius spinæ qua punctum est, festum agi vident: solemnitatem etiam ipsius nominis Jesu, quod mirabilius videri potest, totâ Ecclesiâ celebrari vident; & tamen dum hæc & similia suis passim hauriunt oculis, in dubium vocant, litigant, pugnant, utrum idem honor Cordi Jesu concedi liceat. Hæc posterius credent? hæc sine admiratione audient?

Sed

Sed aliam responsionem accipe objectioni factæ elidendæ magis idoneam; ex qua nimirum apparebit falso illam fictitioque nixam esse fundamento. Immen- sum quippe errant illi, qui in objecto cultus Cordis Jesu nihil vident nisi materiam: quanquam enim ve- rissimum sit ipsum Cor Jesu corporeum principali- ter a nobis coli; attamen ita colendum proponitur, ut ab aliis rebus maxime spiritualibus, quibus intime con- junctum est, minime separetur. Non separatur a perso- na Verbi, per quam ad divinum ordinem evehitur; non ab anima Christi, a qua vitam & sensum obtinet, quæque suam ei nobilitatem ac excellentiam totam quasi infundit & communicat; non ab affectionibus ac virtutibus infiniti pretii, quarum cor verum princi- pium, in sensu prædicto, ac sedes est, & a quibus infi- nitum quoque valorem cor adipiscitur; non ab illis omnibus Spiritus Sancti donis, cœlestibusque gratiæ infusionibus supra memoratis, a quibus sanctitatem immensam participat. Hæc autem omnia cum Cordi Jesu nexu indissolubili conjuncta sint; & ab his ipsis dignitatem, pretium, nobilitatem, sanctitatem, divi- nitatem, omnem denique perfectionem Cor accipiat; prorsus necesse est, ut cultus Cordi adhibitus hæc omnia simul & indivise attingat: adeo ut ex his omnibus si- mul sumtis conflatur unum aliquod totum, quod ve- rum sit & adæquatum objectum cultus, quo de agimus. Hoc autem si verum est, ut sane est, evidentissime se- quitur, objecto illo cultus nostri ita spectato, nihil esse posse seu in terris, seu in Cœlis, nobiliter, sanctius,

sublimius, divinius; & quod in præsentia caput est, nihil spiritualius, & a materia pura magis disjunctum, ac dissitum.

O B J E C T I O I I.

Objiciebant secundo in hunc modum: Si cultus peculiaris Cordi Jesu adhibendus sit, festumque proprium in ejus honorem instituendum, quidni idem præstetur honos aliis divinissimi corporis partibus? Cur enim potius isti quam cæteris, quum par pro omnibus videatur esse ratio? Ergo tot erunt jam instituenda festa, quot sunt in sacro corpore diversæ partes: agetur festum pedis, festum manus, festum capitis, frontis, oculorum, oris, &c.... Nec finis erit ejusmodi celebratum instituendarum: quod certe nemo sapiens approbabit.

Hoc fuit quasi palmare contradictorum argumentum; hoc omni occasione insultantes oggerant; hoc telo cultores Cordis Jesu ita percelli putabant, ut ab eis nullo conamine aut repelli, aut eludi posse crederent. Denique hoc unico argumento freti victoriæ securi, prostratos adversarios miserantes aspernabantur. Verum hæc omnia qua veritate, qua soliditate, qua sapientia & prudentia, acta dictaque sint, ex sequentibus animadversionibus planum fiet.

10. Negari nullo pacto potest, infinitum quoddam discrimen esse inter proprietates Cordis Jesu, quæ illius cultum peculiarem suadent; & rationes colendi

lendi quæ ad cæteras sacri corporis partes pertinent: ut ex his quæ toto superiori capite exposita sunt, perspicuum esse confidimus. Hinc fit ut tametsi cæteris partibus cultum deferre non expediret (quod ab adversariis errore delusis, tanquam certum assumi videtur) nullum propterea cultui cordis præjudicium afferretur; quum illius prerogativæ supra reliquas partes sint indubitata. Eos vero, qui tanta confidentia nos interrogant, cur potius Cordi honorem haberi velimus quam cæteris corporis partibus, facile revincere possumus interrogatione simili: dicant ergo si placet, cur apud omnes nationes, sola natura duce, usus invaluerit, quod si homo aliquis eximie amator, aut beneficus, illustre quoddam amoris sui ac benevolentia pignus relinquere post mortem velit; is non pedem, non manum, non caput relinquit, sed cor. Interrogamus itaque & nos, cur potius cordi hic honos habeatur quam cæteris corporis partibus? Respondeant adversarii, hujusque differentia ab omnibus hominibus asserta rationem afferant: afferent certe simul eam, quam a nobis expostulant Cordis Jesu prerogativam.

20. Notandum diligenter est, vehementer errare adversarios, quum assumere tanquam rem certam videntur, adhibendum non esse cultum peculiarem cæteris corporis Christi partibus. Indubitatum quippe est, singulas divinissimi corporis partes, etiam singillatim sumtas, honore infinito dignas esse; quum infinitæ excellentiæ sint, propter conjunctionem cum verbo. Neque hoc a quoquam sine errore manifesto negari posse

videtur. Fatendum insuper in singulis sacratissimi corporis partibus, præter illam rationem universalem, e conjunctione cum verbo petitam, qua honore infinito in communi dignæ redduntur; peculiarem inesse proprietatem, qua unaquæque pars peculiari quoque veneratione & affectione digna efficitur. Quod ut statim perferentias, optime ac religiose lector, inspice precor animoque perlustra sacrosancti corporis partes singulas. Inspice frontem illam ex una parte maiestate humano-divina refulgentem; ex altera spinea corona redimitam, plurimoque vulnere cruentatam. Inspice divinos illos oculos cœlesti modestia ac gravitate conspicuos, quorum suavitate conspectuum misericordiam ubique spirantium, tot peccatores ad pœnitentiam adducti sunt. Os illud sacrum intuere, ex quo tot oracula, tot cœlestia ad salutem documenta, tot admonitiones, exhortationes, allocutiones, divina vi ac suavitate condita prodire. Aures illas salvatore dignas considera, peccatorum precibus semper pervias, & ad miserorum postulationes exaudiendas unice factas. Manus illas contemplare infinita potestate præditas, divina liberalitate ac munificentia commendabiles, tot patratis miraculis ac prodigiis admirandas, denique tot collatis in homines beneficiis, ac fixuris maxime clavorum amabilissimas. Sacra genua conspice, toties ad Deum tibi placandum in oratione humi fixa. Pedes sanctissimos intuere, tot itineribus, laboribus, defatigationibus ac sævis demum clavorum vulneribus veneratione nostra, amore, amplexibus, ac repetitis osculis dignissimos

mos

mos. Totum denique corpus plagis a planta pedis usque ad verticem pro te conscissum contemplare, & fatere verissimum esse quod diximus, in singulis divini corporis partibus, peculiarem aliquam reperiri rationem, qua fidelium venerationem, admirationem, amorem, miserationem, amplexus, oscula, intimamque viscerum commotionem omnimodis mereantur. At in his certe affectionibus verus interior cultus consistit.

Ergo, inquires, jam singulis sanctissimi corporis partibus cultus adhibendus erit. Id quidem omnino sane, si de cultu privato sermo sit; sed nondum, si de publico. Nam quod ad privatum cultum attinet, eum non modo licitum & honestum esse, sed etiam sanctum & in Ecclesia usurpatum Sanctorum exempla declarant. Quis enim ita peregrinus in rebus spiritualibus sit, qui ignoret animas vitæ interiori deditas in contemplando corpore Christi assidue versari; ejusque diversis partibus venerationem singillatim adhibere solitas: quo in exercitio, & magna se spiritus voluptate frui; & solidum pietatis, amorisque præsertim alimentum reperire testantur. Inde oratio illa D. Bernardi numeris adstricta, melliflui doctoris affectibus plena ad singulas corporis Christi partes; ad pedes, ad manus, ad genua, ad pectus, ad Cor, &c. quæ in operibus illius editis post epistolas collocata reperitur. Inde oratio illa pervulgata, Sancto Ignatio, aliisque familiaris: Anima Christi sanctifica me. Corpus Christi salva me. Sanguis Christi inebria me. Aqua lateris Christi

Christi lava me. &c. Inde aliæ similes affectiones quas passim in operibus & actis Sanctorum reperire est.

Itaque de cultu quidem privato dubitationi locus esse non potest. Sed non continuo inde sequitur, publicum quoque cultum adhibendum esse: non quod singulæ partes corporis Christi dignæ non sint, sunt enim dignissimæ: sed quod ad publicum cultum non sufficit rei dignitas; sed aliæ præterea requiruntur convenientiæ, de quibus iudicium ferre penes Ecclesiam est. Illud autem in primis requiritur ut Deus divinam suam voluntatem Ecclesiæ manifestare certa aliqua ratione dignetur; aut privatis revelationibus, aut miraculis patratis, aut indita inspiratione quadam universali: uti semper alias in similibus casibus contigisse, ex Ecclesiasticis historiis certum est.

Igitur, hoc in re nostra diligentissime observandum est: nimirum quum agitur de novo aliquo cultu in Ecclesia generaliter inducendo, non hominum hoc opus esse, sed Spiritus Sancti. Neque putandum, institutionem ejusmodi publicam ac constantem, a cujusvis hominis voluntate aut arbitrio pendere posse. Humanæ hoc certe sapientiæ aut potentiæ non est, sed solius Dei, qui hominum corda solus inflectit; cujusque providentia Ecclesiæ suæ invigilans ac bono consulens, diversa religionis officia, diversis temporibus exoriri facit; ea ratione, eoque tempore prout major sua ipsius gloria, & fidelium utilitas exigunt. Inde effectum est, ut ea pietatis exercitia quæ jam consti-
tuta

tuta videmus, non omnia simul fidelibus proposita sint; sed alia aliis temporibus, citius aut serius, juxta divinam electionem ac beneplacitum.

His præmissis responsionem ad objectionem propositam duobus verbis concludimus: Cor Jesu in cultu nostro aliis Sanctissimi corporis partibus præferimus, tum quia id exigunt prærogativæ & excellentia singularis Sanctissimi Cordis, uti fuscè jam explicatum est: tum præcipue quia sic est voluntas Dei, cujus indicia minime dubia toti jam Ecclesiæ patent; ut constare credimus ex iis quæ libro præcedenti de origine, progressu, ac natura piissimi cultus exposita sunt.

OBJECTIO III.

Opponebant tertio, officium hoc nostrum erga Cor Jesu novitatis redargui: ac præterea multis ac gravibus impugnationibus virorum etiam doctorum ac piorum patuisse: itaque ex hoc duplici capite suspectum esse debere.

Responsio facilis est. Et quidem quod ad novitatem attinet. 1º. Negamus pias erga Cor Jesu affectiones, in quibus interior cultus ac præcipuus consistit, novitatis insimulari posse: ut constat ex testimoniis Sanctorum superius adductis, & constabit adhuc ex iis quæ libro III. dicenda sunt. 2º. Fatemur novam esse rationem Cor Jesu venerandi; quippe quæ cultum publicum inducit, ac certis exercitiis circumscribit: sed ea novitas si justam cultus nostri calumniandi causam præ-

L beat,

beat, eadem certe calumnia inferri potuit omnibus pietatis officiis, quotquot actis retro sæculis in Ecclesia nata sunt: quum nullum sit quod aliquando novum non fuerit, initium enim habuisse necesse est. Ergo ad repudiandum novum aliquem cultum, sola non sufficit novitas; nisi etiam rationibus evincatur, rejiciendum esse aut tanquam pravum, aut frivolum, aut superfluum: quod ut evincatur de cultu Cordis Jesu, non est sane cur timeamus; quum ejus veritas, soliditas, sanctitas, tot jam argumentis demonstrata sit, atque iterum iterumque toto hoc opusculo sit demonstranda.

Jam quod spectat ad impugnationes, hæc reprehensio si alicujus ponderis est, noster hic cultus communem certe habet cum omnibus insignioribus religionis officiis, quæ in Ecclesia extant: quorum nimirum exordia non minoribus contradictionibus patuere. Vidimus supra qua importunitate, qua pervicacia, qua atrocitate, festum Corporis Christi impugnatum fuerit. Scitur quanti S. Bernardino Senensi constiterit institutio cultus Sanctissimi Nominis Jesu. Ac ne inutiliter per singula eamus, constat, omnia divinæ misericordiæ opera ad Ecclesiæ decus animarumque bonum destinata, nunquam sine ingentibus obicibus ac difficultatibus ad exitum esse perducta; eoque graviores & atrociores contradictiones passa esse, quo præstantiora fuerit, Deoque gratiora. Cujus mali, hi duo semper extiterunt fontes præcipui; ex una parte non cessat malus dæmon Dei consiliis obsistere, omnesque contendit nervos tum sua, tum suorum opera, ut bonum omne subvertat

vertat: ex alia parte, ut est hominum ingenium & indoles, necesse est eos, in rebus suo arbitrio relictis, necdum ab Ecclesia definitis, in varias scindi opiniones, sibi que invicem contradicere; ductos videlicet (ut fere contingit) studiis, cogitationibusque contrariis. Itaque neque ex hoc capite exortarum contradictionum, officio huic nostro inferri præjudicium potest. Imo decebat, congruumque omnino erat, ut officium Christo Domino charissimum gratissimumque, hoc quasi contradictionis ac persecutionis signaculo, quo familia opera insignita semper fuere, minime careret.

O B J E C T I O I V.

Quarto denique objiciebatur a nonnullis, hoc officio erga Cor Jesu dividi quodammodo Christum; quum non totus qualis est colatur & adoretur, sed per partes: contra dictum Apostoli: divisus est Christus? sed piget profecto nugis ejusmodi confutandis immorari.

I°. Textus Apostoli inepte admodum adducitur, quum luce meridiana clarius sit, nihil a mente Apostoli esse alienius ejusmodi interpretatione: ut ex simplici loci inspectione cuique evidentissime patebit. Neque minus ineptum ac frivolum est, quod dicitur de divisione Christi: quasi vero magis dividatur Christus per cultum adhibitum ipsius Sanctissimo Cordi, quam per cultum adhibitum ejus carni, corpori, sanguini, nomini, plagis, &c. . . . An forte dividi etiam Christum dicemus, quum varia illius mysteria, aut varii vitæ illius

L 2 status,

status, vel variæ illius virtutes, singulatim coluntur ac celebrantur. Colitur enim a fidelibus infantia Christi, vita ipsius privata, jejunium in deserto, vita apostolica, vita patiens, vita gloriosa. Colitur singillatim natiuitas Christi, Circumcisio, adoratio Magorum, præsentatio in templo, fuga in Ægyptum, passio, resurrectio, Ascensio. Considerantur etiam seorsim ac coluntur Christi virtutes, humilitas, patientia, obedientia, charitas, mansuetudo, &c... An ergo his omnibus exercitiis in Ecclesia communibus dividi Christum dicetur? quid autem in cultu particulari Cordis Christi seorsim ab aliis corporis partibus, minus pium aut religiosum reperiatur; aut cur magis in eo exercitio dividi Christus dicendus sit, ego certe non video; & quantum iudico, nemo sapiens existimabit.

O B J E C T I O V.

Quinto aliqui in rebus theologicis controversiisque scholasticis subtilius versati, varia contra cultum Cordis Jesu jactabant; quæ hîc dissimulanda non sunt, ut ex responsis veritas magis magisque eluceat. Aiebant igitur.

I.

1º. Non solum induci in Ecclesia cultum ac festum novum, jam ex solo novitatis capite reprobrandum; sed talem insuper cultum ac festum induci, quod aliis in Ecclesia receptis, omnino esset dissimile. Nam cultum

tum seu festum partis integralis (qualis est Cor) in supposito vivente ; nullum aliud in Ecclesia celebrari . Præterea alia festa sive communia sive particularia ad Christum pertinentia , omnia in ipsam Christi personam resolvi ; ita ut festum Nativitatis v. g. Circumcisionis, Resurrectionis , Ascensionis , &c. sit vere festum Christi nascentis, circumcisi, resurgentis, ascendentis : similiter festum Crucis, vulnerum, coronæ spineæ , &c. sit festum Christi crucifixi, vulnerati, spinis coronati, &c. hoc vero festum Cordis, quid erit ? an forte festum Christi cordati ?

II.

2º. Ad eandem dissimilitudinem spectare, quod in isto novo cultu Cor Jesu non modo proponitur ut terminus adorationis, verum etiam ut terminus orationis : ita ut in praxi postea tradenda (ut in lib. III. videbitur) orationes & exercitia propria dirigantur ad Cor Jesu ; quasi si ipsum Cor, ipsa esset persona Christi : qui orandi modus videtur contrarius rerum naturis, ac rectæ rationi dictanti, solam personam esse posse terminum idoneum orationis .

III.

3º. Festum istud novum videri prorsus superfluum ex parte duplicis finis, propter quem institui petitur ; nimirum respondendi amoris Christi, & reparandi injurias ipsi in altaris Sacramento inflictas . Nam ad respondendum amoris Christi, jam alia omnia Christi festa

86 DE CULTU SACROSANCTI
instituta esse; præsertim festa passionis, vulnerum, coronæ spinæ, clavorum, &c. & hæc abunde sufficere. Ad reparandas autem injurias Christo in Eucharistia illatas, ipsam solemnitatem Corporis Christi, & octavam integram celebrari.

IV.

4°. Gratuito supponi festum Corporis Christi habere pro objecto ipsum Corpus Jesu: ut eo nimirum exemplo aliunde accersatur, si fieri potest, authoritas pro tuendo festo Cordis Jesu. Verum quum solemnitas Corporis Christi celebretur in gratiarum actionem pro beneficio institutionis tanti Sacramenti; dicenda est habere pro objecto hanc ipsam institutionem, potius quam Corpus Jesu: adeoque nullum inde deduci posse firmum argumentum pro festo Cordis. Neque vero plus urgere rationem petitam ex festis Crucis, vulnerum spinæ coronæ, & similibus. 1°. Quia generaliter loquendo, omnia festa habent pro objecto principali Deum ipsum: sunt enim instituta primario & præcipue vel in laudem Dei simpliciter, vel in memoriam & gratiarum actionem beneficiorum ab eo acceptorum. 2°. Quia cum festa hic memorata, uti dictum est, referantur in personam Christi, horum objectum dici debet ipsa persona Christi, potius quam crux, vulnera, aut spinæ: quibus sane rebus ratio objecti, cultus rationabilis vix convenit.

RE-

R E S P O N S I O.

Quanquam his omnibus argumentis contra cultum Cordis Jesu subtilius quam verius factis, solidam responsionem prudens quisque & attentus lector facile eruere possit, ex iis quæ jam hoc libello explicata sunt, ut mox indicabitur; juvabit tamen hoc loco, singulis punctis, solutionem pressius & distinctius adhibere. Itaque:

I.

Ad primum respondemus, negando simpliciter cultum seu festum Cordis Jesu, quicquam habere dissimile ab aliis seu cultibus, seu festis jam in Ecclesia receptis. Dissimilitudo siqua sit, tota est in objecto ab aliis diverso: sed hæc dissimilitudo omnibus festis communis est; habent enim singula, objectum proprium ab aliis diversum, & necessario dissimile. Aliam autem diversitatem aut dissimilitudinem in modo ac ratione cultus, quæ sola culpanda esse potest, nullam prorsus in hoc cultu Cordis Jesu agnoscimus. Id vero quod in probationem adducitur, scilicet nullum aliud festum partis integralis in supposito vivente ab Ecclesia celebrari, mera est allucinatio: celebratur enim festum Corporis & Sanguinis Christi; celebratur festum Pedum, Manuum, Lateris, in festo quinque vulnerum; celebrantur in variis locis alia festa similia; imo celebratur festum Nominis, quod certe videtur res minus idonea ad cultum religiosum terminandum. Præterea si Cor
Chri-

Christi vere ex se, cultu religioso dignum est; & aliunde voluntas Dei, quoad hoc, satis Ecclesiae nota sit (quæ duo toto hoc opusculo demonstrare contendimus) parum certe refert, quod aliud festum simile nondum esset in Ecclesia constitutum; nam ab uno denique initium sumi necesse est: sane quidem quum festum Crucis, aut festum Nominis Jesu, primum instituta sunt, nullum tale festum prius erat.

Jam vero, doctrina illa quæ affertur de festorum resolutione in personam Christi, tametsi veritate nitetur, nihil profus festo Sanctissimi Cordis noceret: facilis enim ac vera esset responsio, festum Cordis Jesu resolvi in festum Christi amantis. Sed nobis modus ille explicandi non videtur esse legitimus: si enim admittatur saltem universaliter, 1^o. Quid dicitur de festo Sanctissimi nominis Jesu? de festo Sudarii, & similibus? Qua ratione festa illa resolventur in personam Christi, melius quam festum Cordis? 2^o. Doctrina illa æque impetit cultum etiam privatum tam Cordis, quam aliarum partium Sacrosancti Corporis Christi: siquidem cultus privatus non aliud certe objectum habet, quam cultus publicus; atque adeo uterque in idem profus resolvi debet. Certo autem constat, cultum privatum diversarum partium Corporis Christi, esse per se sanctum, & a Sanctis universaliter usurpatum. 3^o. Qui hanc doctrinam astruunt videntur aliunde in errore versari: dum enim contendunt, festum Crucis v. g. resolvi in Christum crucifixum, innuere volunt objectum festi Crucis, nullo modo esse ipsam Crucem; sed

sed solam personam Christi; adeo ut ipsi Cruci omnem auferant rationem objecti ejusdem festi: quod certe errore non caret, ut paulo post videbitur. Hanc autem illorum esse mentem, hinc patet, quia finis ab ipsis in his objectionibus intentus, plane est, ut persuadeant Cor Jesu non esse objectum idoneum ad terminandum cultum fidelium, neque posse ab Ecclesia in ejus honorem festum congruenter institui. Quum autem valde se premi sentiant argumento desumpto ex festo tum Crucis, tum vulnerum, ac similibus, propter rationum parilitatem; neque vis hujus argumenti infringi ullo modo queat, quandiu ipsi Cruci, aut vulneribus ratio idonei objecti cultus religiosi constabit; ut hanc a se molestiam depellerent, adinvenierunt modum illum, ut dicerent festum Crucis esse festum Christi crucifixi. Sed nos sic urgebimus. Quum dicitis festum Crucis esse festum Christi crucifixi, vel vultis, objectum ejusmodi festi esse Christum solum, vel Christum simul cum Cruce. Primum sine errore dici non potest, ut patebit attendenti, & ex sequentibus constabit. Si secundum; ergo jam Crux ipsa habet rationem objecti indivise cum Christo; & redit vis argumenti pro Corde Jesu, de quo illud ipsum pari ratione dicemus. 4^o. Fatemur ultro omnia festa ad Christum pertinentia, resolvi debere in personam Christi; sed non illa resolutione vana, ac mere vocali in objectione proposita, verum alia magis reali, nimirum quatenus persona Christi est principium, ratio, & finis omnis religiosi cultus, rebus Christo conjun-

M

ctis

ctis delati. Nam Crux v. g. colitur & adoratur ea præcise ratione, quia Crux est Christi conjuncta cum Christo, sanctificata contactu personæ Christi, resperfa sanguine Christi. &c. Relatio autem illa ad personam Christi, nequaquam impedit, quominus cultus vere & immediate deferatur Cruci ipsi; quæ doctrina omnium Theologorum esse videtur: ergo idem profus dicendum de Corde Christi.

II.

Ad secundum: In festo Cordis Jesu instituendo, aut celebrando, nullum plane modum observari volumus diversum ab illo, quem Ecclesia observat in festis supra nominatis; sive in officio divino ordinando, seu in Missa propria, aliisque piis ceremoniis huc pertinentibus. Ansa autem vituperandi quæ sumitur ex praxi, in qua formulæ orationum diriguntur ad Cor Jesu, vana est. Caret enim hic orandi modus omni reprehensione: 1º. Quia privatim adhibetur estque omnino voluntarius ac liber, & adhibetur in aliis pietatis exercitiis: cuique certe in ea re affectum suum sequi licet. 2º. Quum Cor Jesu animæ personæque Christi intime & indissolubiler conjunctum sit, sane oratio quæ ad ipsum Cor dirigitur, eodem tempore, eodemque actu, necessario dirigitur ad ipsam animam & personam indivise; ut supra, l. 1. c. 4. explicatum est: adeoque hic orandi modus nequaquam videri potest, hominibus saltem attentis, contra rerum naturam, aut rectam rationem. Quod autem
oran-

orando, non persona Christi, sed Cor ipsum appelletur, invocetur, laudetur, id fit piissime, ex affectu erga ipsum Cor: quem affectum Christo esse gratissimum ex variis Sanctorum testimoniis ac revelationibus a nobis allatis & afferendis liquido constat. Certe Ecclesia ipsa orationes & laudes publico ac solemni cultu dirigit ad Christi Crucem, quamvis de se materialem & inanimam. *O Crux ave spes unica . . . auge piis justitiam, reisque dona veniam. O Crux splendor cunctis astris, mundo celebris, hominibus multum amabilis, sanctior universis, salva presentem ceteram, in tuis hodie laudibus congregatam. O Crux venerabilis, que salutem attulisti miseris, quibus te efferam præconiis, quoniam vitam nobis cœliternam preparasti. Crux fidelis inter omnes, arbor una nobilis. Hæc est arbor dignissima in paradisi medio situta. Supra omnia ligna cedrorum tu sola excelsior. Crux præcellenti decore fulgida, &c.* Si ergo ab Ecclesia univèrsa ejusmodi orationes, laudes & præconia ad Crucem ipsam materialem & inanimam diriguntur; quanto magis hic orandi & laudandi modus conveniet Cordi Christi? Quæ enim comparatio Crucem inter & Cor Jesu?

*In offic. div.
festi exalt.
S. Crucis.*

III.

Ad tertium: Ubi noster hic cultus superfluitatis arguebatur; respondemus sic: 1^o. Nullum pietatis officium per se sanctum, ac idoneum ad amorem Christi in fidelium cordibus excitandum, & inflammandum,

haberi potest superfluum: Tale autem esse officium erga Cor Jesu ex toto hocce libello constare confidimus. 2^o. Habendum præ oculis, hîc agi præcipue de Corde Jesu, in cujus honorem festum instituendum est: nullum autem simile festum habetur adhuc in Ecclesia; ergo istud supervacuum non est. 3^o. Finis duplex hujus pii officii proprius, nimirum respondendi amor Christi, & reparandi injurias ei in Sacramento inflictas, considerari debet ut ratio peculiaris colendi Cordis divinissimi; nimirum quatenus respicitur, ut est amore ardentissimum, simulque ob ingratum hominum animum afflictissimum: quemadmodum fuse c. 4. l. 1. explicatum est. Finis autem ille, sic contractus ad Cor Jesu procul dubio non reperitur in aliis festis atque ita non est superfluus. 4^o. Objectum proximum festorum in objectione designatorum, videlicet passionis, vulnerum, coronæ, clavorum, &c. non est proprie amor Christi, sed dolores. In festo autem Cordis Jesu, amor quo Cor illud sanctissimum ardet est objectum proximum festi, indivisim cum Corde ipso; adeo ut affirmari vere possit amorem Christi erga homines, in hoc festo propriissime ac immediate attingi; quod sane ad festi hujus commendationem magna consideratione dignum est. 5^o. Institutio festi Crucis, aut Passionis Christi, nihil obstat quominus postea instituerentur alia festa in objectione appellata: cur igitur hæc ipsa obstat juste queant, institutioni festi Cordis Jesu longe excellentioris. 6^o. Certum videtur, finem saltem præcipuum institutionis festi Corporis Christi

Chri-

Christi nunquam fuisse, ut injuriæ ei in Sacramento inflictæ reparentur (ut c. 5. l. 1. dictum est) neque vero in eo sine comprehendi ullatenus potuerunt injuriæ illæ, quibus in ipsa festi solemnitate, ac durante tota octava plerumque Christus est expositus: finis autem primarius festi sanctissimi Cordis est hæc ipsa reparatio Cordi amantissimo & afflictissimo exhibenda: ergo festum hoc nostrum ex nullo capite videri potest superfluum.

IV.

Ad quartum: Quæ hîc prolata sunt circa objectum festorum tum Corporis Christi, tum Crucis, tum vulnerum & similibus, paucis Theologis, nisi vehementer fallimur, probari poterunt. Et quidem quod attinet ad festum Corporis Christi, rationes supra adductæ, c. 1. sufficienter ostendunt Corpus Christi verum esse hujus solemnitatis objectum: quod certe vel ex ipso nomine ab Ecclesia solemnitati indito, aperte comprobatur. Vocatur enim hæc solemnitas simpliciter & sine addito, *Festum Corporis Christi*; ergo vere est festum Corporis Christi vel; error & allucinatio est in ipso nomine: quod sine causa urgentissima dicere fas non est, præsertim quum in omnibus aliis festis objectum proprium ex appellatione propria dignoscatur. Neque propterea a ratione objecti ejusdem festi excludi volumus memoriam accepti beneficii, & institutionem Sacramenti: potest enim objectum ejusdem festi esse multiplex. Sed sane nemo negaverit præcipuum

objectum publici cultus in hac celeberrima solemnitate esse ipsum Sacramentum, quod videlicet tanta pompa ac magnificentia adorandum ubique fidelibus proponitur; quodque tantis gaudiis, lætitiis, ac jubilis, in templis & supplicationibus tota Ecclesia prosequitur. Quid est autem aliud hoc Sacramentum quam ipsum Corpus & Sanguis Christi?

Quod addebatur de objecto festi crucis, vulnerum, & similium eidem errori obnoxium videtur; ut patebit ex sequentibus animadversionibus, quas hinc ex doctrina Theologorum adjicimus, ad similes difficultates quæ nasci possunt prævertendas.

Primo: Res quælibet sacra, etiam corporea, materialis, & inanima, maxime vero illæ quæ ad personam Christi pertinent, cultu religioso dignæ sunt; eoque majori, quo Christo sunt conjunctiores: hinc cultus reliquiis Sanctorum, templis ipsis, Cruci Christi, clavis, coronæ spinæ, lanceæ, sudario, & multo magis corpori & sanguini debitus. Hunc autem cultum Deo gratum esse de fide est.

Secundo: De re qualibet sacra, ejusmodi cultu religioso digna, festum peculiare institui ab Ecclesia potest, cujus finis sit cultum illum dictis rebus publice adhibere; eumque in cordibus fidelium excitare, augere, promovere. Inde festa Crucis, Sudarii, spinæ Coronæ &c. ab Ecclesia instituta.

Tertio: Quanquam verissimum sit, Deum finem esse principalem ac primarium omnium festorum, quæ demum omnia ad ejus honorem primario ordinata sunt,

sunt, tanquam authoris omnium bonorum, & universæ sanctitatis, in quem omnis denique cultus ultimo referri debet; tamen hoc non impedit quominus in celebratione festorum alia dentur objecta proxima, immediata & specialia, a quibus ipsa festa denominantur & specificantur. Negari enim non potest quin festa B. Virgini sacra v. g. aut sanctis particularibus, ut Petro, Paulo, habeant pro objecto proximo ipsam B. Virginem, ipsum S. Petrum & S. Paulum, in quorum videlicet memoriam celebrantur. Idem prorsus, atque eadem ratione dicendum est de rebus sacris etiam corporeis ac inanimis, ut Cruce, Sudario, &c.

Quarto: Fines primarii in festorum institutione varii simul esse possunt; ut cultus Dei, gratiarum actio, memoria beneficii alicujus accepti, &c. Verum cum illis finibus universalibus facile jungitur finis proximus, immediatus, & specialis colendi vel sanctum aliquem, vel aliam rem sacram, ut diximus; sunt enim fines illi inter se subordinati.

Quinto: Hinc dicendum omnino est festa instituta in honorem rerum illarum sacrarum etiam corporearum, res illas vere respicere, easque vere pro objecto habere. A qua doctrina si discedatur, jam nomina festis indita falsam habebunt significationem: si enim Crux v. g. non esset objectum verum festi sanctæ Crucis, eo ipso festum Crucis falso dicitur festum Crucis: in errorem inducuntur fideles, ususque ipse Ecclesiæ in celebratione festorum fallacia plenus est. Idem dicendum de festo nominis Jesu, de festo vulnerum, de festo

sto

sto corporis & sanguinis : nimirum objecta propria illorum festorum esse ipsum nomen Jesu , ipsa vulnera , ipsum corpus & sanguinem . Et certe quum de fide fit , res illas dignissimas esse cultu , quid obstare potest , quo minus habeantur pro veris objectis festorum quibus nomen earum inditum est .

Hæc si accommodentur festo Cordis Jesu , apparebit nullam in hujus festi institutione majorem esse posse difficultatem , quam ea quæ esse potuit in institutione aliorum festorum ad personam Christi pertinentium : nihil enim omnino petitur circa hoc festum Cordis , quod aliis commune non sit .

O B J E C T I O VI.

Supereft , ut gravissimæ omnium difficultati ultimo loco faciamus satis : quæ quum diversæ ab aliis , quas hactenus attulimus , speciei sit , solutionem alterius generis , ac difficiliorem requirit : nempe priores illæ ad intellectum pertinent , hæc ad voluntatem ; & si tollatur hæc una , aliæ cessabunt : est enim hæc aliarum quasi radix ac fons . Et quæ tandem illa ? nimirum cultus hic noster plerisque non arridet , non sapit , non placet ; seu id oriatur ex innata quadam repugnantia , ut sunt diversa hominum ingenia , diversa studia , diversæ ideæ : seu ex tentatione ac fraudibus diaboli , quibus viri etiam docti , piique aliquando subjacent : seu demum ex defectu divini luminis , quod Deus non omnibus æque distribuit : ut ut sit , certum est cultum

Cor-

Cordis Jesu plerisque, ut dictum est, non placuisse; nec placere. Hinc contentionum fomes; hinc pronitas ad oppugnandum; hinc mira facilitas ad assentiendum rationibus contrariis etiam levissimis; hinc renixus argumentis faventibus etiam gravissimis; hinc morositas in admittendis responsionibus etiam solidissimis; hinc obstinatio animi in prejudicio semel concepto, retinendo. Certe in illis quibus idem cultus placet, qui eum sequuntur & amant, nihil simile cernitur: non offenduntur, non conqueruntur, non disceptant, nihil obijciunt, objectisque vix commoventur. Adeo verum est præcipuam intelligendi difficultatem non raro in voluntate residere. Verum, hæc quum ita sint, quæ demum ratio quisve modus nobis suppetere potest, hanc difficultatem superandi; quum id efficere divinæ potius videatur esse potestatis, quam humanæ; Dei nempe solius est immutare Cor. Fatendum sane cum istis hominibus, non tam agendum argumentis ad intellectum convincendum factis; quam precibus, aliisque rationibus ad voluntatem flectendam idoneis. Igitur o sores illos cultus Cordis Jesu oramus & obsecramus, ut animum tantisper ad sequentes animadversiones adjicere, earumque momenta coram Deo ponderare velint.

Considerent 1º. Num ad reprobandum cultum quemlibet, præsertim jam a multis receptum & usurpatum, alicujus roboris sit hoc argumentum. Plerisque viris etiam doctis ac piis, non placet, non arridet, non sapit; ergo rejiciendum. Refelli enim, subito potest

N

argu-

argumento prorsus simili. Multis æque piis ac doctis placet, arridet, sapit; ergo retinendum. Sane reprobantium autoritas, approbantium autoritate ita re-
tunditur, ut vim omnem ac pondus prorsus amittat.

2^o. Num viri sapientis fit, ex gustu proprio rem istiusmodi definire velle; quum sensus nostri, in his maxime rebus spiritualibus, atque a divino lumine admodum dependentibus, sint fallacissimi.

3^o. Optime hæc duo stare posse simul, & quod hoc nostrum pietatis officium solidum sit, atque ad veram animi sanctitatem conferat; & quod aliqui tamen eo nec delectentur, nec juventur. Siquidem non una omnibus ad virtutes semita est; non omnes una ratione ad perfectionem aguntur; non omnes æqualiter omnibus exercitiis delectantur, aut juvantur; alius sic, juxta Apostolum, alius autem sic. Varia sunt dona spiritus, varii orationis modi, varii sensus, variae exercitationes, variae praxes; quibus pietas fovetur, ac nutriri potest, ac solet. Quid ergo mirum si in cultu Cordis Jesu, non omnes idem experiantur ac sentiant?

4^o. Quum agitur de rebus ad vitam interiorem ac mysticam pertinentibus, ut hinc fit, vix de illis sanum ferre judicium eos posse, qui in ea vita exercitati non sunt: neque enim ad hæc discernenda sola sufficit communis scholæ doctrina, nisi accedat peculiare lumen haustum tum ex Patribus, tum ex Theologis mysticis, vitæque spiritualis magistris, tum ex Sanctorum Sanctarumve actis, in quibus rationes illæ modique admirabiles, quibus Spiritus Sanctus selectas animas
ac

ac puritate eximias sibi ac Christo sponso conjungere solet, conspiciuntur; tum denique (quod melius ac desiderabilius) ex certa viarum illarum interiorum experientia. Porro qui hoc divino lumine carent facile decipiuntur, dum res istas supernaturales naturali sensu metiri volunt. Heu quam multa sunt secreta cœlestia, quæ doctos sua sæpe scientia inflatos penitus latent; & humilibus ac simplicibus a Deo revelantur! impletur enim, his quoque diebus, illud Christi Domini oraculum, a viris illis doctis sibi nimium præfidentibus nunquam satis meditandum. *Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Ea autem quæ ad excellentiam ac divitias divinissimi Cordis Jesu pertinent, in harum rerum numero reponi certo posse, ac debere experientia Sanctorum demonstrat.

5°. Multa superius de Corde Jesu ex variis Sanctis ac Doctoribus attulimus, aliaque non pauca adhuc adjungemus inferius, ex quibus constat Sanctos illos, (inter quos Bernardus & Bonaventura, Gertrudis ac Mechtildis, alique ejusmodi numerantur) constat inquam illos summa reverentia, summo amore, affectuque tenerrimo Sacrosanctum Cor Jesu esse complexos. Porro nefas est credere Sanctos ejusmodi inania verba jactasse; aut illudere voluisse; aut fucum fecisse: sentiebant proculdubio intus in corde, quod exterius tanto cum affectu vocibus exprimebant. Nos miseri (quæ nostra in spiritualibus egestas est) eadem non experimur, quia luce eadem ac gratia non perfundimur.

6°. Denique, Christianos illos cujuscumque ordinis sint qui cultum Cordis Jesu, familiaque pietatis officia contemnenda putant; quique gravioribus, ut sibi videtur, intenti curis, hæc quasi levia suaque attentione parum digna negligunt ac despiciunt, admonemus: nihil hominibus vere christianis videri debere pretiosum aut magnum, nihil æstimatione sua & attentione dignum, præter id quod Deo gratum est; quod ad Dei ac Christi gloriam confert; quod majorem Christi scientiam & amorem ingerere potest. Hoc ipsum divinißimus & amabilißimus Redemptor noster mire expressit, his verbis: *Hæc est vita æterna ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum.* Hoc idem inculcant toties repetitæ in scripturis sacris Spiritus Sancti sententiæ, vanitatem rerum omnium præterquam scientiæ Dei, divina plane vi exprimentes: inter quas, hæc, in præsentia animo occurrit, qua nulla animi christiani contemplatione dignior. *Non gloriatur sapiens in sapientia sua, & non gloriatur fortis in fortitudine sua, & non gloriatur dives in divitiis suis: sed in hoc gloriatur, qui gloriatur, scire & nosse me.* Hæc igitur una vera gloria censenda est, scire & nosse Deum. Hæc una vera vita scire & nosse Christum. Hinc quicquid aptum est ad ingerendam divinam illam scientiam, hoc ipso haberi debet pretiosius, æstimabilius, optabilius, cunctis aliis rebus humanis. Jam vero pietatis exercitia de quibus tractamus ejusmodi sunt, ut ex eorum institutione, necesse sit scientiam & amorem Christi in
ani-

Jerem. 9.
23.

Non gloriatur sapiens in sapientia sua, & non gloriatur fortis in fortitudine sua, & non gloriatur dives in divitiis suis: sed in hoc gloriatur, qui gloriatur, scire & nosse me. Hæc igitur una vera gloria censenda est, scire & nosse Deum. Hæc una vera vita scire & nosse Christum. Hinc quicquid aptum est ad ingerendam divinam illam scientiam, hoc ipso haberi debet pretiosius, æstimabilius, optabilius, cunctis aliis rebus humanis. Jam vero pietatis exercitia de quibus tractamus ejusmodi sunt, ut ex eorum institutione, necesse sit scientiam & amorem Christi in
ani-

animis efflorescere, Deique gloriam vehementer augeri: unde patet quo loco in æstimatione fidelium, qui vere fideles sunt, hæc eadem institutio reponi debeat. Atque ut in re nostra hæreamus, stabilito semel cultu Sanctissimi Cordis Jesu qualis hocce libello describitur, quis æstimare queat quam immensa vis actuum præcipuarum virtutum Jesum respicientium, adorationis, amoris, contritionis, gratiarum, petitionis, &c. inde proditura sit? Quis numeret infinita opera pia ad hunc eundem cultum pertinentia; templorum aditiones, voluntarias expiationes, Sacramentorum tum penitentiae tum Eucharistiae multiplicatas receptiones, exercitationes humilitatis, poenitentiae, misericordiae? His adde gratiarum abundantiam, ex eodem cultu quasi fonte, tum ad peccatorum conversionem, tum ad justorum perfectionem, universæque Ecclesiae ædificationem ac splendorem, divina liberalitate manantium? Et hæc quidem, non uno in loco aut civitate aut provincia aut regno, sed in omnibus orbis christiani partibus; non uno die aut mense aut anno, sed futuris in perpetuum sæculis duratura. Quid autem æstimatione nostra attentione nostra cura nostra studio ac zelo nostro dignum est, si hoc non est? Et tamen reperiuntur inter fideles qui hæc frivola suaque attentione parum digna judicent; qui bonis hujusmodi spiritualibus, divinis, æternis, Dei ac Christi gloriam directe ac proxime spectantibus, alia nescio quæ bona, humana, caduca, misera præferunt, suaque attentione digniora putant. O cæcitas humanæ mentis! O pudor!

dor, O probrum cordis in schola Christi nutriti & educati!

CAPUT III.

Excellentia cultus Cordis Jesu ex fine excellentissimo declaratur.

DIximus superius excellentiam cujuslibet pietatis officii mensurari debere, Primum, ex rei excellentia quæ colenda proponitur: & hoc quidem punctum duplici superiori capite absolutum est. Tum ex excellentia finis cuiuslibet officio propositi: est enim in confesso apud omnes eo nobiliorem & excellentiorem actionem necessario esse, quo finis agentis nobilior & excellentior est. Jam vero finis cultui nostro propositus, hic est præcipuus, quemadmodum lib. I. explicatum est; ut injuriæ amantissimo Cordi ab hominibus ingratis inflictæ, maxime in altaris mysterio, eluantur, farciantur, compensentur. Hujus porro finis excellentia quanta sit, ut melius intelligi possit, duplex omnino adhibenda consideratio est. Altera de amore Jesu erga homines; altera de hominum erga Jesum ingrato animo, maxime in Eucharistiæ sacramento. Sic enim amorem immensum Cordis Jesu cum incredibilem hominum duritie comparando, apparebit & quam justa sit amantissimi Redemptoris querela; & quam æqua postulatio ut violatus ejus honor reparetur; & denique quam sancta & homine christiano digna exhibita

hibita idoneis obsequiis & operibus postulata reparatio, in qua demum finis intentus positus est. Ego vero quanquam me imparem tantæ rei explicandæ profus sentio, conabor tamen, quum opus susceptum id exigat, aliquid circa illa delibare, quod ad animos permovendos aliquantum aspirante gratia conferre possit.

De amore JESU erga homines aliquid attingitur, quantum ad propositum nostrum satis est.

Christus Jesus immensam Patris in homines charitatem exprimere volens, omnia paucis his verbis divina plane sapientia complexus est. *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam.* Nihil majus, nihil divinius dici potuit. Nos divinam illam sententiam ipsimet Jesu accommodemus: nulla aptior, nulla convenientior, incredibili ipsius amori significando. Sic Jesus dilexit mundum, ut semetipsum daret, ut omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam. Quis dilexit? Quos dilexit? Quantum dilexit? Hæc breviter perpendamus. Jesus Filius Dei Altissimi, Patri per omnia æqualis, universorum Dominus & conditor, nullius egens sibi que se solo sufficientissimus ac beatissimus; hic homines dilexit, homines inquam natura sua vilissimos, Deique dilectione per sese omni ex parte indignissimos: dilexit, quum jam ad communes naturæ miseras innatamque vilitatem, pecca-

peccati etiam fœditatem adjecerant . Jacebant miseri , infinitis obruti malis , quibus emergere nullo conatu , nullo humano consilio possent : Deo invisi , diabolo subjecti , extorres cœlo , æternisque suppliciis addicti , in pejora quotidie ruentes , cupiditatibus effrenatis fervientes , ad omnia scelera projecti , infinitorumque criminum colluvie spurcissime deformati , Dei majestatem violare iramque cœlestem provocare non cessantes : hos homines ita comparatos , tam viles tam fœdos tam turpes tam dignos odio Dei contemptuque , Jesus dilexit ; operi ferre miseris constituit , malisque omnibus quibus premebantur erutos immensis bonis cumulare gestivit . Hoc autem consilium non necessitate ulla cogente , non proprio impellente commodo , non spe ulla , non precibus cujusquam adductus , sed sola animi magnitudine , suoque dumtaxat sustentatus amore suscepit . Jam vero quanto amore dilexit , quam incenso , quam vehementi , id verò non modo non exprimi verbis , sed ne cogitatione quidem comprehendi potest . Tantopere dilexit ut cæco quodam , si ita loqui fas est , & impotenti amore accensus fuisse videatur ; certe quidem nullum in amore modum tenuit , suo nempe honore & commodo , sua dignitate , suisque demum omnibus rationibus posthabitis , fecit hominum causa quod nemo alius homo pro homine , non servus pro domino , non subjectus pro Rege , non filius pro parente fecit unquam , facturuse est . Sic dilexit , ut seipsum daret : daret , inquam , morte afficiendum ac crucifigendum . Deum infensum habebant homines :
hinc

hinc cæterorum malorum origo : Jesus ut Patrem placaret, divinamque vindictam a nocentium cervicibus averteret, se Patri obtulit debitas hominibus pœnas ipse luiturus; acceptaque a Patre conditione, ad opus se accinxit, remque ita executus est, ut orbem universum tanti prodigii admiratione defixerit : sua namque omnia hominum causa devovit, opes, gloriam, dignitatem, otium, vitam ipsam, illorum felicitati posthabuit. Abjectis primum ornamentis omnibus personæ suæ majestati debitis, semetipsum exinanivit servi formam accipiens : in extrema rerum omnium egestate nasci voluit, totamque vitam traduxit in paupertate, vigiliis, laboribus, ærumnis, periculis, persecutionibus, incommodis denique omnibus quibus infirmitas humana obnoxia est : nihil animo spectans aliud, quam ut hominum saluti consulere. Ad hunc unum scopum cuncta vitæ divinissimæ momenta contulit : ut ne voculam quidem emiserit, non gressum ullum fecerit, non lacrymam fuderit, suspiriumve traxerit, nisi hominum gratia & amore. Verum parum fuit vitam omnem saluti hominum sic impendisse; majus quidpiam immensus poscebat amor : infinitæ caritati aliter satisfieri non poterat, quam significatione quadam infinita : majorem autem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Huc amor Jesu pervenit : animam suam pro hominibus posuit; mortem pro illis optulit : at quam mortem ? Recole o anima christiana genus mortis ; recole vincula, alapas, sputa, flagel-

O

gel-

gella, spinas, clavos, crucem denique cui Jesus affixus est, & obstupescere, Dominum majestatis huc hominum amore fuisse compulsum. O amorem immensum! O vim dilectionis incredibilem! O charitatem solo Jesu dignam! Huic porro charitati bona omnia quibus nunc fruimur, aut quæ speramus in futurum, accepta referre debemus. Si vivimus, si conservamur incolumes, si dæmonum insidias vitamus, si tentationes vincimus, si æternis ignibus non cremamur, si a Deo diligimur, si filii ejus & hæredes nominamur & sumus: denique si felicitatem æternam speramus, hæc omnia Jesu charitati adscripta debemus.

Quid tanto amori rependere homines debuere.

Age jam, ut ad rem nostram propius accedamus, quid amantissimo Redemptori ad homines iterum venienti & inter ipsos in Eucharistia commoranti, sperare ab ipsis licuit obsequii, humanitatis, benevolentia, amoris, gratiarum? Quo pacto a fidelibus, post tot amoris monimenta, post tot ac tanta collata beneficia accipi tractarique debuit, qua pietate, quo studio, quo grati animi sensu, quo amoris ardore? Hæc vero quam animo facilius concipi possint, quam verbis exprimi; liceat sermonis imbecillitatem certis parabolis adjuvare. Finge tantisper animo, subjectos rebelles, post impiam a rege legitimo eodemque beneficentissimo defectionem, ab immani tyranno armis appetitos ac
 cru-

crudelissime subjugatos, bonis spoliatos, omnique malorum genere oppressos, justissimas rebellionis poenas luere, sine ope, sine solatio, sine spe. Hoc rerum statu, si Regis filius unicus fortem ingrati populi misertus, innata clementia, animique magnitudine ductus, opem ferre miseris cogitaret, consiliumque susciperet eos in pristinam libertatem vindicandi; si arma ipse caperet, bellique defungi periculis vellet; si pugnare ipse, corpusque hostium telis objicere non dubitaret: quæ mens demum horum populorum esse deberet, quum princeps generosissimus post partam periculo suo sanguineque victoriam, repressa hostium feritate, longeque a regni finibus repulsa, e prælio revertens pulvere confusus, sudore ac cruore madens, in rebellium oculis appareret; veniamque commissi sceleris benignissime impertiens, perduelles Patri reconciliaret, pristinisque juribus restitueret? Quæ gens esset tam inculta, tam horrida, tam immanitate fera, quæ hac clementia, his beneficiis, hoc amore non tangeretur, gratumque animum quaqua demum via liceret, ostendere non gestiret? Finge iterum, amicum reperiri tam fidelem, tamque alto præditum animo, qui ut amico in præfenti mortis periculo constituto opem ferat, mortique imminenti eripiat, certo exitio se libens volensque ipse objiciat, ac pro amico mortem oppetat. Quid eo casu sentire par esset eum, qui tam insignem amoris testificationem accepisset? Si tibi ipsi, qui hæc legis, simile quippiam accideret: si te fato quodam adversaque fortuna, crimine majestatis implicitum, certæ addici

morti contingeret; tibi que amicus esset tam generosus, qui ut te periculo eriperet, tentatis frustra omnibus se demum ipse pro te moriturus offerret: si petitionem urgeret, votique demum compos factus, te ipse vinculis exolveret, eisdemque inspectante te onerari se pateretur: si eum ad supplicium tibi destinatum rapi videres, si ferale pegma hilari vultu tui amore ascendentem, caputque lictori abscindendum dantem cerneres: si infamem mortem subiret lætus, præclare secum agi putans, vitæ suæ dispendio tuam servare incolumem; suumque in te amorem tam illustri significatione testatum tibi relinquere: quibus tu demum animi sensibus, quibus oculis huic spectaculo assisteres? Quæ tuæ cogitationes essent? Qui cordis affectus? Quæ voces? Quæ lacrymæ? An tu, si non ferreo & adamantino pectore es, amici tam fidelis, tam benefici, tam magnanimi oblivisci posses, aut de eo unquam cogitare absque intimo ac tenerissimo grati animi sensu?

Cogita jam quid facturus esses, si contra omnem expectationem, repentino & inopinato quodam miraculo, hunc amicum divina vi a morte redivivum, tibi reddi contingeret. Quo pacto eum ad te venientem exciperes? Quid illius gratia faceres? quid te facere certe par esset? Ille vero quid a te, tuoque amore jure suo expectare deberet?

Harum parabolæ ad rem nostram adaptatio, cunctis in promptu est, neque nostro indiget eloquio. Sed heu! quam pusillæ, quam infirmæ sunt, adductæ comparationes ad Jesu amorem explicandum! Quam

pa-

parum aptæ ad exprimendum quid ei ab hominibus debeat! Nullus unquam Rex pro subjectis, nullus amicus pro amico fecit, quæ fingendo narravimus: & si fecissent, nihil nisi homines essent, qui pro hominibus sui similibus passi essent. Tu solus o Jesu, ad hæc quæ commemoravimus vere præstanda adduci amore potuisti; & Deus es. Tu vere Rex ille es potentissimus, ac beneficentissimus, Rex Regum, & Dominus dominatum, qui ut viles rebellesque subjectos æternis suppliciis dignos, ab durissima peccati ac Diaboli servitute liberares, arma ipse cepisti, acerrimeque pro salute eorum dimicasti. Tu eos ab imminente exitio sudoribus, periculis, fusoque sanguine vindicasti, & in libertatem filiorum Dei asseruisti. Tu ille es amicus fidelissimus, immenso quodam ardens amore, qui ut amicos æternæ addictos morti, e tanta calamitate eriperes morti ipse te, volens libensque objecisti: iratum Patrem orasti supplex, veniam ut peccatoribus largiretur. Ille exorari se non est passus, nisi conditione adjuncta, ut tu pro nocentibus satisfaceres, pœnasque lueres illis debitas. At quam tandem satisfactionem ac luitionem exegit? Tormenta videlicet tum corporis, tum animæ crudelissima, contumelias, opprobria, flagella, sputa mortem denique Crucis acerbissimam. His his impensis, emenda tibi nostra salus fuit: at te, O amator invictissime, tam acerbæ conditiones non absterruerunt, non a proposito dimovere potuerunt: quicquid injunctum fuit amplexus es, ad plura difficilioraque paratus, si fuisset opus. Proh summe Deus! quid igitur

facient homines tui causa? Quid facient ut amoris tuo respondeant, seque meritorum tuorum memores, gratosque exhibeant? Heu tum temporis quum pro nobis tam dira patiebare, o amator dulcissime, ignotus omnibus, nihil pro tuo illo immenso amore, præter offensas, ac ludibria referebas. Verum hodie quum jam a nobis cognosceris, quis sis, & qualis sis: quum jam omnia tua nobis intime perspecta sunt, personæ dignitas, misericordia, amor, beneficia, labores, vita, & mors; quid nos demum facere decet, ut meritorum tuorum magnitudini quoquo modo respondere possimus? O si nobis tua iterum frui præsentia liceret! O si nobiscum iterum versari, iterumque commorari dignareris! Quæ nobis lætitiæ & exultationis materies? Veni, veni dulcissime & amantissime Jesu, redi ad nos; hanc cæteris tuis beneficiis gratiam adde, ut te ipso frui, tibi que ipsi grates debitas amorisque signa coram rependere possimus. Ecquem tandem eligere locum poteris, ubi aut impensius colare, aut amere vehementius?

Hæc vota quæ quisque nostrum toto pectore facturus fuisset, Jesus amoris sui vi, multo ante prævenit: rediit apud nos sponte sua, versari iterum, iterumque commorari apud homines voluit; versari inquam & commorari, non jam brevi aliquo annorum spatio, ut prius, sed usque ad sæculi consummationem: non alio certe fine ductus, quam ut suo constantissimo erga nos amoris satisficeret, nobisque pulchram occasionem præberet, nostro vicissim erga ipsum amoris faciendi satis.

Ne-

Neque vero favore illo inexpectato amor Jesu contentus fuit; majus aliquid & amabilius nostri causa molitus est: hoc suæ præsentiae beneficium, alio beneficio cumulavit, quod nos non cupere modo aut sperare, sed ne cogitare quidem potuissemus: nempe ita nobiscum esse voluit, ut cum unoquoque nostrum intime conjungi cupiverit: modum autem hujus conjunctionis stupendum plane, & ab ipso solo Jesu excogitandum ac perficiendum invenit, altaris Sacramentum instituendo, quo Corpus suum & Sanguinem, sub specie panis & vini in escam & potum nobis præbuit; ipseque in viscera nostra descendens animas nostras in vitam æternam alere voluit. Hoc porro amoris prodigio cætera beneficia ita cumulavit, ut infinitam suam charitatem, suamque omnipotentiam exhaustisse penitus videatur.

Ergo quæ summa votorum erat, amantissimum Jesum iterum possidemus. En apud nos est: habitat in medio nostri, eodem semper amore ardens. En adest, & eo in statu adest, ut nobis longe carior & amabilior esse omnino debeat: in hoc enim amoris mysterio se totum nobis tanta benignitate tantaque familiaritate tradit, ut curam omnem sui, suarumque rerum nobis ultro committat, penitusque relinquat. Nostrum erit habitationis illius locum aptum investigare. Nostrum, templa in quibus resideat ædificare. Nostrum, altaria super quæ immolandus pro nobis est, erigere. Nostrum, suppellectili necessaria templa & altaria instruere. Demum quicquid opportunum ad cultum, ad ornatum, ad de-

corem videbitur, suppeditare nostrum erit. Non alios ille ministros qui sibi inserviant, non alios aulicos, sociosque qui sibi assistant, secumque versentur, exoptat. Denique in medio nostri ita est, ut pro nobis dumtaxat ibi sit, ac totus pro nobis sit: aliorum honores, obsequia, munera respuit; a solis fidelibus deprecatur & expectat. O felicem igitur populum christianum tanto honore dignatum! Lætare, gens superis acceptissima, exulta, triumphos age. En quod cupiebas impletum est: vota tua cumulata sunt. Fruere præsentia illa amantissimi Redemptoris: utere facilitate adeundi, invisendi, colloquendi: vias illas tam multiplices amorem tuum, intimosque pectoris sensus ipsi coram testificandi, toto pectore amplectere. Erumpat demum amor ille tuus modis omnibus infirmitati tuæ possibilibus; nullumque alium grato animo tuo ac zelo præscribe limitem, quam quem amantissimus Dominus tuo amori, suisque beneficiis præfinivit.

Ingratus hominum animus expenditur.

Quid vero ad hæc homines? Quid obsequii, quid amoris, quid gratiæ Jesu Domino retulere? O rem incredibilem! post tanta beneficia, amoremque tantum, nihil non modo gratiæ & amoris, Christo Jesu inter homines habitanti a plerisque repensum est; ut potius odium, injuriasque sustinere coactus fuerit. Rem hanc tantisper expendamus, atque amori qui unquam extitit maximo, duritiam quæ esse possit maximam opponamus. Et

Et vero in quamcumque demum orbis christiani partem oculos conjiciam, occurrunt illico infanda undique ingratissimi animi monumenta. Hoc primum, quod magna Christianorum pars in hæresim lapsa Christi præsentiam in Sacramento negavere, amantissimumque Dominum inter illos habitantem agnoscere obfirmato animo renuere. Fecerunt id, quo nihil acerbius amanti contingere potest, quum non modo gratia pro beneficio accepto nulla refertur, sed ipsum etiam beneficium acceptum fuisse negatur. Illam porro primam injuriam aliæ infinitæ secutæ sunt, quas commemorare quamquam horret animus, tamen ut aliquid de iis attingamus finis nobis propositus omnino exigit. Ergo præsentia divini benefactoris semel abjecta fide, hæretici cæco quodam furore quasi perciti, rabieque acti, omnia nefanda contra Jesum in templis nostris residentem perpetravere. Parum fuit sacras ædes in quibus habitabat expilare, succendere, a fundamentis diruere, aras evertere, Sacrosancta tabernacula disturbare, Sacerdotes mactare, sacra vasa rumpere, profanare, fœcentisque execrandis modis polluere. Parum inquam hoc fuit, sacrilegas etiam manus in sacras pixides inferre ausi sunt; quodque audire refugiunt aures, mensque recordari perhorrescit, sacrosanctum Christi Corpus in terram per contemptum abjectum, luto & fordibus conspurcatum pedibus protrivere, canibusque ad manducandum objecere. O Jesu, huccine te coegit amor? tantumne valuit apud te desiderium manendi nobiscum? At hæc non semel aut iterum, non brevi ali-

P quo

quo dierum spatio, aut uno dumtaxat in loco commissa sunt; verum sexcentis in locis, lateque patentibus provinciis ac regnis idem furor grassatus est, ipsaque sæcula perduravit.

Et hæc quidem ab hæreticis: Catholici vero quid? Certe quum ipsi Jesum in Eucharistia præsentem agnoscant, summa omnia ab eis expectanda fuere: & ecce novum ex injuriis modo relatis incentivum amoris. Scilicet quum hoc ineffabile sacramentum Jesus instituebat, prævidit sane quid hæreticorum aliorumve hominum furore passurus esset; hoc, inquam, certo prævidit, nec tamen impeditus aut retardatus est, quominus hoc tam insigne beneficium nobis conferret: nihili ducens tam indigna pati, modo ut esse nobiscum posset. O quid igitur expectandum a Catholicis? Certe si opes suas omnes Jesu colendi causa profundant; si de Jesu dies noctesque cogitent; si ab illius præsentia disjungi se nunquam permittant; si pedibus ejus provoluti, a templis ubi residet non discedant; si coram illo non nisi prostrati humique reptantes honoris causa consistant; nihil profecto faciant, quod officium adversus tantum hospitem, quod amor in tam benevolum amicum, quod gratus animus erga tam insignem benefactorem, non exigat. Age ergo Catholicos intueamur, & quo pacto ab illis Jesus acceptus sit contemplemur. Infandum dictu! non modo nihil eorum quæ præmisimus a plerisque Jesu causa fieri cernimus, sed ne ipsas quidem communissimas amoris & obsequii significationes adhiberi videmus: non modo non profundi

di opes ædibus sacris ornandis, sed eas omnino necessariis ornamentis destitui: non modo de Jesu assidue non cogitari, sed eum profus oblivioni tradi: non modo singulari eum reverentia & honore non coli, sed irreverentiis, sacrilegiis, ac contumeliis affici. Heu quam multæ sunt ædes sacræ divina Jesu præsentia cohonestatæ, ruri maxime, & in pagis ac oppidulis; imo etiam in magnis sæpe civitatibus, ubi patronorum incuria aut avaritia, Jesus pauperius habitat miseriusque, quam habitare soleant vel infimæ conditionis cives. Nihil his in ædibus non modo magnificentum aut pulchrum, sed ne concinnum quidem & mundum; omnia vilia, obsoleta, immunda, horrorem potius parere apta, quam pietatem ac reverentiam excitare. Ego quidem, quum mihi iter habenti, aliove casu, non semel in ejusmodi templa ingredi contigit, templa, inquam, tuguriis, expositisque villis similia quam ædibus sacris; quum ruinosa ædificia conspexi, tectaque stramentaria hiantibus sæpe rimis diluta, imbribus ventisque pervia, parietes luto paleisque temere obductos, pavementum sordibus horridum; quum aras sacras vilibus vidi vestitas pannis, detritis, laceris, quibus sine dedecore honesta persona tegi non posset; hæc attonitus contemplans, imo pectore suspirans, dixi: O Jesu tu ne hîc præsens ades! O Rex gloriæ te ne in hoc tugurio habitare! Inter has sordes diu noctuque versari! Hæc de te Christianorum cura! His te laciniis induunt! His tibi vasis inserviunt! At ipsi certe apud se lautius & mundius habent. O fidem Christianorum ex-

tinctam, qui Deum suum sic negligunt! O infinitam Jesu patientiam, qui hæc sustinet! Verum ad alia minus ferenda, divinoque Cordi acerbiora transeamus, nimirum amantissimus Dominus in amoris sui mysterio latitans, oblivioni prorsus a plerisque traditur, solusque in templis suis, velut ignotus ac peregrinus derelinquitur. Quot enim reperias catholicos, qui nunquam de Jesu apud eos habitante cogitant, nunquam ad eum officii causa accedunt, nunquam visitatione dignantur: qui non modo dies, hebdomadas, menses, sed annos ipsos effluere sinunt, sine ulla aut amoris, aut grati animi peculiari significatione. Itur quidem ad templa frequentius, festis saltem diebus, sacrificii causa: at eo ne spiritu illuc fideles confluunt, ut Jesu Redemptori suo debitos honores deferant, gratosque se pro beneficiis acceptis exhibeant? nihil minus. Atque ita contingit ut quum homines inter se, parentes, cognatos, amicos, benefactores, Magnates adire sæpe officii causa soleant; Jesus ipse amicorum fidelissimus, benefactor munificentissimus, parens amantissimus, Rex Regum & Dominus dominantium, solus in suis ædibus deseratur, sine amicis, sine aulicis, sine cultoribus. Quæ derelictio eo illi acerbior accidere debet, quod urbes nostras, nostri dumtaxat gratia, solaque utilitatis nostræ ratione ductus incolit. O si sic cum terreno principe ageretur! si subjecti, si aulici, si filii, qui omnia ab suo Rege ac patre accepissent, sic cum eo se gererent; ita illum negligerent ac contemnerent: quo demum animo id cerneremus?

Ve-

Verum hæc adhuc parva sunt, si cum injuriis quibus Jesus inter ipsos Catholicos expositus est, comparentur: irreverentias dico, sacrilegia, cæteraque peccata in templis committi solita; quæ hîc commemorare non est animus, præsertim quum cunctis nota sint. Hoc dixisse uno verbo sufficiat, nullum esse tam exiguum principem aut dominum, cui præsentem non major deferatur honos, quam Jesu in domo sua a multis defertur. Imo in privatis honestarum personarum ædibus decen-
tius agi, quam agi plerumque soleat in templis; ubi nihil frequentius est, quam fideles videre, ipso etiam sacrificii tempore, aut stantes, aut indecore sedentes, aut libere & immodeste colloquentes, oculos circum quaque petulanter versantes, invicem fabulantes ac salutantes; eo denique se prorsus modo gerentes, quo in foro aut in profano confessu assolet.

Jam quid dicam de accessu ad sacram mensam, ubi Jesus ipse sumitur, nobisque intime copulatur? Amore ille totus ardens se nobis tradit, nos contra ægre ac frigide accedimus; imo bene multi accedere negligunt, cogendique sunt Ecclesiæ minis, & intentatis æternis suppliciis. Alii sacrilegos amplexus Jesu dare non horrent. Cæteri ferme omnes sine amore, sine sensu, sine præparatione Sacramentum suscipiunt. Ad Missæ Sacrificium quod attinet: quo demum pacto, aut in eo celebrando Sacerdotes, aut in audiendo alii fideles se habere solent. De Sacerdotibus quidem, si mores plerorumque, modumque sacrificandi consideres, jam Missam munus aliquod e popularibus esse dicas ad

pecuniam lucrandam utile, quod celeriter & expedite conficere pulchrum sit. Quam imparati multi accedunt! Quam indecore rem sacram faciunt! Quam irreverenter sacrosanctum panem manibus tractant! Panis ille quem sine sacro quodam horrore ac fremitu tangi non liceat; heu tangitur, locoque movetur tam irreligiose, tam præcipitanter, ut non caro Christi, sed vile panis frustulum videatur. Cæteri fideles, nihilo sanctius erga divinißimum mysterium afficiuntur: multi interesse negligunt; alii nonnisi cum satietate ac molestia affistunt. Itaque fit, ut eo ipso tempore quo Jesus se Patri æterno victimam pro peccatis hominum offert, ipsi homines quum hoc sciant adesse, tamen aut renuant, aut ita negligenter adsint, ut continuis animi vagationibus ad diversa se distrahi patiantur.

En igitur (ut tandem ad conclusionem veniamus) En quo pacto Jesus ad homines rediens, acceptus ab illis est: hi honores illi delati: hic amor repensus: hæc grati animi significationes exhibitæ. Audiant hæc omnes quibus æqui justique amor inest: quotquot humanitatis sensu tanguntur: audiant, & inauditum inhumanitatis prodigium erubescant & exhorrescant. Repetamus sane quæ toto hoc capite a nobis fusius dicta sunt, & in pauca contrahamus, ad pudorem & horrorem acrius, si fieri potest, excitandum. Jesus universorum conditor, populorumque omnium supremus Dominus, sed Christianorum præcipua quadam ratione Pater & Rex; ille ipse qui de coelo illorum gratia descendit, vitæque suæ momenta singula eorum saluti & incolumitati

tati

tati consecravit; qui tormenta crudelissima Crucisque mortem sustinuit, ut eos ex inferorum incendiis eriperet, aditumque in paradisum referaret; ille ipse Jesus amoris sui impetu actus, ut a Christianis separari nunquam posset, Sacramentum Corporis sui instituit, mediisque in urbibus nostris habitare voluit: sexcentis nunc locis præsens adest, nobis proximus ac vicinus, eodemque sæpe tecto nobiscum utens; & tamen Jesus non amatur, oblivioni datur, negligitur, derelinquitur, contemnitur, injuriis ac contumeliis appetitur. O prodigium! obstupescite cœli super hoc: nihil stupore vestro dignius. Tuque obstupescere terra quæ hæc vides. Vos mortales, qui hæc cernitis, fremite indignabundi. Cognoscant hæc infideles ac barbaræ gentes, & exclamabunt: O populum Christianum immanem prorsus ac ferum! Quam orbis denique partem tam agrestem tamque horridam incolunt? Sub quo tam duro tamque ahæneo cœlo spirant ac vivunt? An cor carneum, ut cæteri populi, an ferreum potius gerunt? Quid enim, amore Dei sui, & tali quidem tantoque amore eorum duritiem non emolliri? Nullam amoris scintillam excitari? Quid, ingratum esse post tot beneficia: hoccine hominum est, an belluarum? O Cor Jesu sacratissimum, omnium cordium nobilissimum, generosissimum, tenerrimum, qui tui esse sensus debent? Quam acerbus dolor, quum sic amorem tuum contemni vides? Hucine conatus omnes tui, labores, vigiliæ, tormenta recidere, ut ingratos denique faceres?

Que-

Querela Christi justissima: eique satisfaciendi necessitas.

Et hæc quidem sunt quæ Jesum cogebant apud sponsam illam tuam, de qua superius dictum est, conquiri. *Cor suum detegens: vides Cor meum, Cor inquam illud tanto hominum amore succensum, ut nihil intentatum reliquerit, quo amorem suum significaret.* Ego miseris hominum permotus, eosque malis infinitis quibus oppressi jacebant eripere cupiens, nullo meo fundente commodo, sed amore solo quo illos complector incitatus, e cælo veni, formam servi accepi, memetipsum exinanivi, illisque me similem per omnia reddidi; corpus humanum indui cunctis infirmitatibus cæteris communibus obnoxium, vitam vixi laboribus ærumnisque plenam; quicquid egestas, vigiliæ, fames, sitis, frigus, æstus, hominum invidiæ & odia afferre malorum possunt, hoc omne illorum gratia sustinui. Parum hoc fuit, gravius quidpiam justitia Patris, amorque meus poscebant: sanguine litandum fuit, vita prodigenda, supplicioque Crucis finienda. Nihil hæc amoris mei vim & impetum retardarunt; corpus vinculis, alapis, sputis, clavis, spinis vexandum dilaniandumque tradidi, fudi sanguinem, exhaustæ sunt venæ: Crucis denique, ego innocens, ego Dominus, ego Deus, pro nocentibus, pro servis, pro vilibus creaturis sum affixus. At poteram certe minori dispendio eorum saluti prospicere, poteram gutta sanguinis, poteram lacryma. Verum hoc amoris mei vim immensam non
fatis

fatis declarasset. Oportuit amorem infinitum, signo aliquo amoris immenso esse testatum. His omnibus majus aliquid amor meus excogitavit: Corpus meum & Sanguinem hominibus in cibum, potumque tradidi, ut una res quodammodo effici cum illis possem. His certe eorum emolliri corda debuere; eosque gratos futuros post tanta beneficia sperare certe fas erat. Sed O spes falsas, inanisque labores meos! *Horum hominum maxima pars non modo se gratos non exhibent; ut me etiam adersentur, injuriisque ac contumeliis in hoc amoris mei mysterio assidue laceffant: quod eo acerbius accidit, quod a personis etiam mihi dicatis hec pati cogor.* Unum ergo superest amori meo perfugium, unum solatium, in tua nimirum paucorumque fidelitate repositum. Vos afflictissimi Cordis mei mœrorem abstergite: inflictae injurias vos compensate: violatum tot injuriis honorem meum vos, si me amatis, farcite. Et quidem si scire cupis quem potissimum honorem & cultum Cordi meo adhiberi velim. Accipe: *Abste peto ut feria sexta que post octavam Corporis mei proxima sequitur, Cordi meo colendo peculiariter sit dicata: quæ die ad sacram mensam accedendo, injuriæ Cordi meo in altaris mysterio inflicte, eo maxime tempore quo fidelium venerationi expositus sum, violati honoris reparatione sarciantur.* Hac Jesu querela, quid justius? Quid concitandis animis potentius? Et si quis in nobis remanet sensus, si qua adversus amantissimum Redemptorem fides ac pietas, an possumus his illius vocibus non commoveri, omnique ope non conniti, ut ejus desiderio ac

Q pe-

petitioni faciamus satis? O vos quos æqui amor tangit, vos qui Jesum aut diligitis aut certe diligere cupitis, quæ vestræ cogitationes esse debent, qui Cordis affectus, quum Jesum vestrum prædictis contumeliis expositum cernitis, eumque tam amanter conquerentem auditis? At enim non ipsi vos fortasse in eum injurii fuistis, nullumque tam gravi querelæ locum ipsi dedistis. Esto, sit ita sane: de vobis nihil Jesus habeat quod conqueratur. Verum hoc cogitate, hocque vobiscum reputate, non satis esse ab injuriis abstinere; officii plane vestri esse irrogatas ab aliis injurias compensare, afflictoque Cordi Jesu peculiari quadam ratione ac cultu, solatium ac consolationem afferre. An vero filio charissimo, qui patrem gravissimis affici injuriis cerneret, satis esset, se patris inimicis non adjungere, seque ab inferenda injuria dumtaxat continere? An pietatis potius non esset, contumeliosis, totis viribus resistere, patrisque injuriam impedire, si posset; sin minus aliqua via damnum illatum resarcire, honoribusque extraordinariis patris ignominiam eluere, quantum fas esset? An igitur nos minori in Jesum studio feremur, quam filii soleant in parentes, aut in amicos amici? An ego, qui si amicum male tractari mei causa videam, sine dolore ferre non possum, nec sine acri desiderio damnum illius compensandi; patiar scilicet immotus, siccisque cernam oculis, Jesum Salvatorem meum, amicum fidelissimum patremque amantissimum, crudelissimis mei causa injuriis affici. Hunc sciam infinitis propter me in amoris sui mysterio affectum fuisse

fuisse contumeliis, omnique probrorum genere vexatum, flammis traditum, vulneribus confossum, pedibusque impiorum protritum; aliaque omnia perpessum, quæ homines perditissimi Dæmonum furore afflati excogitare potuere. Hæc sciam, hæc videbo, hæc recogitare poterò, nec commovebor? Et sine sensu doloris remanebo, quasi si hæc nullatenus ad me pertineant, nullaque ego cum Jesu ratione conjunctus sim? Me miserum! Si tam inhumano tamque ferreo pectore sim: si me sic pietas, sic humanitas omnis deserat. Avellatur sane potius e pectore Cor tantæ vecordiae capax: mori siquidem longe præstat, quam talis perfidiæ reum effici. Heu! heu! dulcissime Jesu, non committam, tua adjutus gratia, ut tantum in me scelus reprehendere unquam possis. Certum mihi fixumque est, me sacrosancti Cordis tui cultoribus adjungere, tuæque tam justæ petitioni ac querelæ satisfacere. Tuis igitur posthac pedibus millies accidens, te in hoc amoris sacramento supplex venerabor: amorem tuum ab ingratis hominibus impie neglectum deflebo, meisque lacrymis sacra illa loca in quibus resides, tot tantisque flagitiis violata, eluere omni ope conabor. Illam quam postulas tam æquam violati honoris reparationem, Cordi tuo sanctissimo humi prostratus mœrens adhibebo. Denique nihil omittam, quo nefanda in te, amoremque tuum perpetrata compensare queam.

Hic jam aliquando mihi quærere liceat: primum, an quidquam esse sanctius possit, homineque Christiano dignius his animi affectionibus, quas toto præsen-

ti capite excitare conati sumus? tum, utrum religionis officium, quo id unum spectatur, ut pii ejusmodi sensus in animis nascantur, natiq̄ue alantur & augeantur, solidum sit, veræque pietati consonum, dignumque quod ab Ecclesia universali recipiatur? Denique an non deceat ejusmodi pium officium publicum reddi, cujus nimirum ope, Fideles ad tam sanctos erga Jesum affectus excitari possint? Quemadmodum enim certi dies ad Christi Domini passionis memoriam celebrandam ab Ecclesia consecrati sunt; in quibus opprobria ab amantissimo Redemptore pro nobis suscepta, peculiaribus adhibitis honoribus publice compensantur: ita consentaneum prorsus erat, certos dies pari ratione decerni, in quibus similiter injuriæ, ab eodem in Altaris mysterio acceptæ solemniter quoque sarcirentur. Quum certum sit Jesum in Eucharistiæ sacramento instituendo, non minorem nobis dilectionem exhibuisse, quam quum pro nobis mortuus est: nec minora in hoc eodem Sacramento tolerasse, quam quæ passionis tempore toleravit.

Atque hæc demum de excellentia finis hujus SS. cultus erga Cor Jesu dicta sufficiant.

CAPUT IV.

Excellentia tum virtutum quæ cultus Cordis JESU complectitur, tum fructus qui ex ejusdem praxi colligitur.

Hæc sunt duo posteriora capita, unde excellentia cujuslibet pietatis officii certo dignosci possedi-

dictum est. His porro explicandis, nihil jam opus erit immorari diutius, quum ex iis omnibus quæ hæcenus exposita sunt, clarissime intelligi possint. Quod enim pertinet ad virtutes, quas cultus Cordis Jesu completitur, liquet eas esse perfectissimas: ubi enim aut fides, aut charitas, aut religio præclarius perfectiusve exercentur? Siquidem universus cultus in eo demum consistit, ut Dominum Jesum frequenti adoratione, amore, gratiarum actione, omni denique officio prosequamur, de injuriis illi inflictis doleamus, eisque quacumque licet via, abolendis ac compensandis omni conatu ac cura incumbamus: Sacramenta in hunc finem frequentemus: templa adeamus: expiationem voluntariam adhibeamus: preces huc pertinentes ex impectore fundamus. His, inquam, actionibus, his virtutum exercitiis totum hoc erga Cor Jesu officium continetur, ac circumscribitur. Sunt autem hæc, ut apparet, non vanæ ceremoniæ, non signa vacua exterioris pietatis, non ostentus vani, oculis hominum perstringendis, aut auræ populari captandæ accommodati; nihil denique in his reperire est quod ulli cupiditati servire possit; cuncta solida sunt, cuncta interiora; cuncta sancta, cuncta pietate christiana dignissima: adeo ut, in eo quidem genere, nihil sincerius, nihil solidius, nihil sanctius, nihil Deo ac Christo Jesu dignius esse posse videatur.

Jam ad fructum quod spectat ex hoc officio capiendum, excellentissimum esse convincitur; non solum harum virtutum contemplatione, quas modo di-

Q3

ximus,

ximus, quarum videlicet exercitatione animam infinitis gratiis ditari necesse est; verum duabus præterea de causis, quas obiter attingere juvat.

Primum, quia vix fieri potest ut quis se assidue in cultu Cordis Jesu exerceat, quin brevi totus amantissimi Redemptoris amore accendatur. Hic est enim hujus officii fructus maxime proprius, ut facile intelligi potest, tum ex ipsa officii natura de qua dictum est, tum ex usu & praxi de qua postea. Idem vero evincitur animadversione sequenti: duplici nimirum via, amorem Jesu adipisci omnino possumus. Primo Dei mera liberalitate: quum ille scilicet vel precibus nostris exoratus; vel opus aliquod ad sui gloriam præstitum munerandi causa; amorem illum, munus omnium maximum misericorditer elargitur. Tum labore nostro accedente semper auxilio gratiæ; quum nimirum ea media adhibemus, quæ natura sua ad amorem Jesu in animis procreandum aptissima sunt. Qualia esse constat in primis, consideratio amabilissimarum Jesu perfectionum, ejusdemque in nos amoris ac meritorum recordatio. Jam vero affirmare sine dubitatione possumus, nullum esse pietatis officium, quod duplicem hunc amoris Jesu consequendi modum luculentius complectatur, quam cultus sacrosancti Cordis Jesu. Sive enim divinum hunc amorem procreari velis consideratione amoris Jesu erga nos, ejusdemque beneficiorum; nulli plane officio ejusmodi consideratio magis convenit ac propria est, quam huic ipsi de quo tractamus: quod ex superioribus duobus capitibus ma-
ni-

nifestum est. Sive amor Jesu fuis ad Deum precibus obtinendus sit: nihil cultores Cordis Jesu ex officio, tam frequenter, tamque acriter petunt, quam amorem Jesu: hic est votorum scopus præcipuus: huc cætera omnia referunt. Sive denique ratio habeatur operis Deo grati, quod Deus dono illo pretiosissimo muneretur; perspicuum est ex iis quæ toto hoc libello continentur, cultum Cordi Jesu adhibitum, opus esse Christo Jesu gratissimum.

Unde ulterior etiam ratio desumi potest, ad ostendendum officii hujusce fructum non posse non esse maximum. Quum enim constet ex revelatione illa supra memorata, eos qui cultum propositum amplectentur, rem gratissimam Christo Jesu facturos; quemadmodum ipse disertis verbis significavit: dubium esse non potest quin eos amantissimus Dominus liberalissime remuneraturus sit. Certe promisso tenetur, fidemque obligavit suam, his verbis: *Spondeo eos omnes qui hoc honore Cor meum afficient, ipsius divini Cordis influxu cælestium donorum copia* (quorum præcipuum amor Jesu est) *fore cumulandos*. Verum, ut nulla sit hæc promissio: certe officium erga Cor Jesu natura sua ejusmodi est, ut ejus assidua exercitatione cuncta impetrare a Jesu benignitate possimus. Quod hac unica consideratione persuaderi potest. Si tempore passionis Christi Domini, quum ille ab omnibus derelictus, & in manus inimicorum traditus, tam dira patiebatur; unus aliquis e discipulis inventus esset tam fidelis qui se palam ejus discipulum professus esset, gloriæque duxisset,

set,

set eum magistrum ac Dominum agnoscere: si ab
ejus latere non discedens, suasque lacrymas cum Jesu
lacrymis miscens, dolorum ejus & ignominie socius
particepsque fieri voluisset; omnique ope Dominum
patientem sublevare conatus esset. Quid putas, hanc fi-
dem pietatemque in Corde Jesu omnium cordium gra-
tissimo ac beneficentissimo effecturam fuisse? Qua de-
mum gratiarum coelestium copia, ejusmodi discipu-
lum remuneraturum fuisse credendum est? Jam vero
considerandum, ea quae olim Jesus passionis tempore in-
digna toleravit, hoc tempore adversus eundem in al-
tari Sacramento latentem quodammodo renovari, uti
capite superiori descriptum est. Hic enim, a suis quoque
derelictus, repudiatus, pulsus, contumeliis jactatus, in-
juriis denique omnibus appetitus fuit; atque etiam num-
multis in locis appetitur. Hoc igitur statu, si aliqui fi-
deles discipuli reperiantur, qui Jesum suum tam male
habitum contemplantes, intimis sensibus commoti,
omni ope conitantur, caeterorum negligentiam ac ve-
cordiam; diligentia sua, honoribus, omnique genere
cultus abolere, sarcire, compensare: quod aliud de-
mum officii genus esse potest Christo Jesu acceptius; &
quo certius illius voluntatem aut gratiam nobis deme-
reri possimus?